ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 1,111 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ, 1900, ՅՈՒՆԻՍ 3—16 19 ՍԷՖԷՐ 1318 3 ՀԱԶԻՐԱՆ 1316 Դ. ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 1,111

"بوزانتيون"
ارمنيجه يومى و سياسى غزته . صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرولى
دائرهٔ مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱ.

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ.

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԱՐՇԱԿ ՏԷՐ ՄԻՔԷԼԵԱՆԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՔ ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԽՆԴՐՈՅՆ ՎՐԱՅ

Ա.

Լրագրոյս նախընթաց չարթուան թիւերուն մէջ արտատպեցինք ծանօթ Ճեմարանական ուսուցիչ և կրօնական գրքերու հեղինակ Պրն. Արշակ Տէր Միքելեանի տեսութիւններն ամուսնական խնդրոյն վրայ, քաղուած իր ընդարձակ «Քրիստոնէական»էն, զոր Ս. Հայրապետն յատուկ պաշտօնագրով ըստ ամենայնի համաձայն դատած է Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ վարդապետութիւններուն և Ս. Հարց կանոններուն։

Ընթերցողն անմիջապէս հասկցաւ թէ ի՛նչ նպատակաւ ըրած էինք այս արտատպումը։ Մեր նպատակն էր անգամ մ'ալ ցուցնել թէ Հայ. Եկեղեցւոյ կանոններուն ու վարդապետութիւններուն ամէն գիտնական բացատրիչները, որք լատինական մասնաւոր հակումով մը չին մոլորած, միաբան են այս կարեւոր խնդրոյ վրայ թէ Հայ. Եկեղեցին Լատինականին պէս անլուծելի չի դաւանիր ամուսնութիւնը. թէ կան հարկեցուցիչ պարագաներ ուր կ'լուծէ ամուսնութիւնը, առանց չեղում մ'ըրած ըլլալու մեր Ս. Հարց դրած կանոններէն, որով աւելի կամ նուազ չափով մը գոհացում կուտայ ժամանակիս ընկերական պէտքերուն, չբռնադատելով իր որդիքն որ տարբեր ճամբաներու մէջ ելք գտնեն իրենց ամուսնական դժուարութիւններուն։

Ի վերջոյ, մեր նպատակն էր ցոյց տալ այս արտատպումով թէ Ս. Հայրապետն ինքն եւս համամիտ չի կրնար ըլլալ մեր Կրօնական Ժողովին ցուցած տարապայման խստութեան՝ իր գնահատման մատուցուած ամուսնական խնդիրներուն մէջ,—նման այն խստութեան որով գրոշմուած էին Կրօն. Ժողովին նաև սա՛ վերջին որոշումները՝ մեր Դչ. օրուան թուով յիշուած։

Արշակ Տէր Միքելեանի գրքին նմանող գործ մը մեր մէջ Տ. Սահակ աւագ քահանային վերջին անգամ հրատարակած ընդարձակ «Բնական կրօնագիտութիւնն» էր, և հոն ալ այս ուսեալ քահանան որոշ կ'պարզէր Հայ. Եկեղեցւոյ դաւանանքն ամուսնական խնդրոյն վրայ. կ'հաստատէր թէ Լատին Եկեղեցւոյ ձեւովը անլուծելի չի հռչակեր ամուսնութիւնը. թէ կան պարագաներ ուր երկրորդ ամուսնութիւնը կ'արտօնէ մեր Եկեղեցին,—ինչ որ եղած ըլլայ հանգուցեալ Աչըգեան Արքեպիսկոպոսին և իր սակաւաթիւ հետեւորդներուն հայեացքն ամուսնական խնդրոյն վրայ, արդի Կրօնական Ժողովին մէջ։ Առանց նսեմացնելու արժէքը Տ. Սահակ քահանային հմտալից գործին, լոկ արդարութեան պարտք է ըսել թէ Արշակ Տէր Միքելեան ա՛լ աւելի մանրամասն, ա՛լ աւելի պարզ ցուցական, և թէ՛ սրբազան, թէ գիտնական վկայութիւններու և փաստերու ա՛լ աւելի հարստութեամբ քննած է այս և ուրիշ կրօնական—ընկերական խնդիրներն իր «Քրիստոնէական»ին մէջ։

Արշակ Տէր Միքելեան Գէորգեան Ճեմարանի յաջողագոյն ընթացաւարտ արժանիքին հետ կ'միացնէ Գերմանիոյ մէջ Աստուածաբանութեան ամբողջ ընթացք մը բոլորած և 10—15 տարիէ ի վեր Հայ. Եկեղեցւոյ պատմութեան և վարդապետութեան վերաբերեալ հիմնական ուսումնասիրութիւններու պարապած ըլլալու կրկնակ առաւելութիւնները։ Հայ. Եկեղեցւոյ և Բիւզանդեան Ժողովոց պատմութեան վրայ իր գիրք Սահակ—Մեսրոպեան մրցանակին արժանացած էր։ Իր ամբողջ գործունէութիւնն Հայ. Եկեղեցւոյ վրայ հեղինակութիւններու տուած, իր սիրական ճիւղին գլխաւոր ուսուցիչն է Ռուսահայոց մեծագոյն հաստատութիւններէն միոյն, Շուշիի թեմական Դպրանոցին մէջ։ Չմոռնանք արձանագրել նաեւ թէ Արշակ Տէր Միքելեան տարի մը Աստուածաբանութեան դաս առած է Օրմանեան Սրբազանէն ալ, երբ ապագայ Պատրիարքը, Կարնոյ առաջնորդութենէն Մակար Ս. Կաթողիկոսին հրամանաւ Էջմիածին կանչուած, կրօնական գիտութեանց գլխաւոր ուսուցիչն եղաւ հոն, որով մինչեւ մէկ աստիճան թերեւս բացատրուի Արշակ Տէր Միքելեանի կրօնական — իմաստասիրական ըմբռնումներուն ներդաշնակութիւնն Արմաշի վարդապետաց նոր սերնդին ըմբռնումներուն հետ։

«Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ Քրիստոնէական»ին հեղինակը, շատ գեղեցիկ կերպով ցուցնելէ ետքը թէ մեր Եկեղեցին ո՛րպիսի բարձր տեսութիւններով անլուծելի կ'նկատէ ամուսնութիւնը, և ո՛չ թէ լոկ առեւտրական պայմանագիր մը որ փոխադարձ հաճութեամբ կրնայ քակուիլ, կ'դառնայ յիշել այն պարագաներ ուր մեր Եկեղեցին կը լուծէ աններդաշնակ և անկարելի միութիւնները՝ նոյն իսկ ամուսնական խորհրդին սրբութիւնը պահպանելու համար, և յօգուտ ընտանիքին և զաւակներուն հոգեւոր բարօրութեան։

Կ'ըսէ.—«Քանի որ մէկ ամուսնոյն մահուամբը միւսը կ'ազատի ամուսնական կապէն ու նորէն կ'ամուսնանայ, բնական է որ կրնան ըլլալ այնպիսի դէպքեր որք յար և նման են ամուսնութեան մահուամբ լուծմանը։ Այսպիսի դէպք մը կ'յիշէ Պօղոս Առաքեալ, երբ հեթանոս ամուսինը կը թողու կ'հեռանայ քրիստոնէութիւն ընդունած ամուսինէն։ Առաքեալը կը թոյլատրէ քրիստոնեայ ամուսնին՝ այսպիսի դէպքի մէջ ազատ թողուլ հեթանոս կողակիցը։ Առաւել եւս պարտաւոր է քրիստոնեան՝ մահուան չափ հեռի մնալ անբարոյական և փուճ կողակիցէն, ըստ Քրիստոսի և ըստ Առաքելոց պատուէրին։ Ուրեմն, կայ եւ հոգեւոր մահ մը, որով դարձեալ կենդանի ամուսինը կ'ազատի՝ ըստ բնական մահուան սկզբունքին, որով ներողամտաբար կ'թոյլատրուի կենդանի ամուսնոյն կրկնամուսնութիւնը։»

Այս հիմանց վրայ, Արշակ Տէր Միքելեան կ'յիշէ երկու կարգի դէպքեր, որոց մէջ Հայ. Եկեղեցին կ'լուծէ պսակը։ Առաջին կարգին մէջ են այն պսակներ որք արդէն իսկ օրինաւոր տեղի ունեցած չեն սեպուիր, թէեւ երկու ամուսինք կենակցած ըլլան արդէն։ Այս պարագաներ են [1] Չհասութիւն կամ անչափահասութիւն։ [2] Անբուժելի տկարութիւն կամ անկարողութիւն։ [3] Բռնութեամբ տեղի ունեցած պսակը։ [4] Պսակէն առաջ վատաբարոյ կեանքը, կամ կուսութեան հակառակ վիճակը։ [5] Մարմնաւորապէս երկու կողմերուն անզուգադիպութիւնը։ [6] Օտարահաւատութիւն։ Այս տեսակ ամուսնութիւնք կ'լուծուին, և նորէն կարգուելու ընդունակ կողմերը կ'արտօնուին երկրորդ անգամ պսակուելու՝ պսակ չխափանելով։

«Երկրորդ կարգին մէջ են այն ամուսնութիւնք ուր ամուսիններէն մէկը մահացած կ'սեպուի բնականապէս կամ բարոյապէս։»— Այսինքն՝ [1] Երբ կրօնաւորութեան նուիրուելով, երկուքն ալ կրօնաւորութեան մէջ կը մտնեն։ [2] Երբ մէկն անհաւատ է, այսինքն կ'մերժէ Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ հաւատքը։ [3] Երբ երկու կողմերէն մէկը խելագարի, այսահարի, կամ անբուժելի անկարողութեան մատնուի՝ կարգուելէն ետքը։ [4] Երբ անբուժելի գողութեան կամ այն կարգի ծանր հիւանդութեան մը մատնուի մէկը։ [5] Երբ անդարձ անջատում տեղի ունենայ, կամ անդարձ աքսոր։ Եւ վերջապէս, 6րդ պարագայ, Անհաւատարմութիւն ամուսնական. գարշելի կեանք, բարոյական մահ։

Այսպիսի պարագայից մէջ, հոգեւոր իշխանութեան ժողովներուն քննութեան համեմատ, Ս. Հայրապետը կ'արտօնէ նոր ամուսնութիւնը։ «Ինչպէս որ բնական մահով միայն մէկ ամուսինն է որ կրկնամուսնութեան թոյլտուութիւն կ'ստանայ, այնպէս ալ բարոյական մահով. վասնզի նա՛ որ դժեր է Աստուծոյ, անոր սրբութեան և բոլոր հաւատացելոց առջև տուած խոստման, նա չէ կարող նոր վստահութիւն, նոր հաւատք գտնել ո՛չ Եկեղեցւոյ մէջ, ո՛չ ալ հաւատացելոց առջեւ։» Ինչպէս այս պարագային համար շատ լաւ սահմաներ է Ս. Գրիգոր Տաթեւացին, ըսելով.—«Եւ եթէ մին է պատճառ, որ և իցէ, թէ՛ այրն և թէ կինն, առանց ամուսնութեան մնասցէ, և միւսն զուգեսցի այլում՝ որ չէ պատճառ։»

Հարկ չկայ վերստին յառաջ բերելու այն հատուածներն ուր հեղինակը, Հայ. Եկեղեցւոյ ամուսնական վարդապետութիւնը բացատրելէ ետքը, կ'անցնի ցոյց տալու թէ ո՛րքան անպաշտպանելի է Լատին Եկեղեցւոյ հռչակած ծայրայեղ անլուծելիութիւնը, կամ «Ոչ կարեմք»ը։—Բայց այսքան ալ կ'բաւէր՝ անգամ մ'եւս հաստատելու թէ Հայ. Եկեղեցւոյ վարդապետութիւններուն և մեր Ս. Հարց գրուածներուն գիտնական ճիշտ ըմբռնումին ո՛րքան համաձայն էր Բիւզանդիոնի չորս տարիէ հետէ մղած պայքարն այս կենսական խնդրոյ շուրջ.—պայքար որ կրնանք ըսել առանց սնապարծութեան թէ նշանակելի հետքեր թողած է թէ՛ եկեղեցական թէ աշխարհական հանրային կարծիքին մէջ, ինչ որ ալ այս տաթիւ ըսած ըլլան մեզ դէմ անոնք որոց նպատակաւոր ոչնչաբանութիւններուն ա՛լ վարժուեցանք կարեւորութիւն չտալու։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԱՌ "ԳԻՍԱԿ,,

Ապրի՛ս, Գիսակ, օրհնեալ շատնան,
Հանուրք քեզմով թող պարծենան։
Դու սփոփանք մեր սրտերուն,
Ճառէ գրէ միշտ օրն ի բուն։
Ոսկեղարեան գրչիդ նուէր,
Քեզ կ'ըղձեր բոլոր սրտեր,
Տաղկազարդին յօրուան սոխակ,
Ս. Ցաւութեան երգող հրեշտակ։
Ո՞ւր մնացիր Համբարձման օր
Թէ քուն էիր՝ ըսեմ օրօր։
Բիւզանդիոն քեզի նոր բոյն,
Կ'ուզենք լսել երգոցդ երգոյն։
Սրտացուցիր դու մեզ, Գիսակ,
Հոգին Սուրբը քեզ օժանդակ։

Մայիս 29. Ս. Զ.

ԳՐԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆՑ

12 ԺԱՄ ԿԻԵՕԹԻՆԻ ՎՐԱՅ

Ա.

Հազիւ թէ կիեօթինի վերջին սանդուղը կոխեցի, լայն տախտակ մը բացուելով խեղոյն գոցուեցաւ, վիզս ճեղքին մէջ բռնուած էր։ Զոր հաւուած մը միայն, և զգացի թէ աղեղան բան մը ծոծրակիս վրայ ինկած էր։ Փորձեցի ետ քաշուիլ և գլուխս ճեղքին մէջէն հանել, անկարելի էր, արկուած՝ անշարժ մնացած էի և վայրկեան վայրկեան դանակին իյնալուն կ'սպասէի։

Բ.

Լոնտոն գացող ամէն օտարական British Museum կամ National Gallery տեսնելը զանց կ'ընէ, բայց Տիկ. Թիւսոյի մոմէ պատկերներու միւզէոնն անպատճառ կ'այցելէ։ Վասն զի ամէն մարդ ստիպուած չէ Բանթէոնի արձաններու առջև պշուցեալ մնալու, և ներն ալ անկեղծօրէն կ'խոստովանին թէ Ասորական կամ Եգիպտական հնութիւններէ բան մը չեն հասկնար. ուռանք ալ Ռաֆայէլի, Րէնիէի կամ Հօկարթի սքանչելի պատկերներուն առջեւ բոլորովին անտարբեր կ'մնան։ Բայց Տիկ. Թիւսոյի միւզէոնն աւելի հետաքրքրական է։ Ապաքէն ո՞վ կրնայ անտարբեր մնալ այն ընդարձակ և փառաւոր սրահներու մէջ վարպետօրէն ցուցադրուած անցեալ և ներկայ անձերու սքանչելի շարքերուն առջեւ։ Ո՞վ չի հիանար այն շքեղ զգեստները, գլուխներու և դիմագիծերու ճշգրիտ նմանութիւնը տեսնելով։ Եւ յիրաւի այս անձերուն խօսքը միայն կ'պակսի։ Եւ Տիկ. Թիւսոյի ցուցահանդէսը [Exhibition]—ինչպէս կ'անուանեն Անգլիացիք—մամէ միւզէոնէ աւելի բան մ'է։ Հոն՝ շատ հետաքրքրաշարժ բաներ ցուցադրուած են, ինչպէս Մեծն Նաբոլէոնի պզտի փեղոյրն և գորշ ռէտէնկօթը, այն անկողինը՝ ուր մեռաւ ի Ս. Հեղինէ կղզին, պատերազմի ժամանակ գործածած արծաթեղէնը, զոր Վաթէրլոյի մէջ գրաւած էին, Նէլսընի ներքին տափարին մէկ կոճակը, և սոր նման խել մը... մասունքներ։ Չկայ ուրիշ ազգ մը որ Անգլիացւոց պէս սաստիկ բաներու կարեւորութիւն տայ։ Միւզէոնին խորը դուռ մը կայ որուն առջեւ միշտ հոծ բազմութիւն մը խռնուած է, վրան սա արձանագրութեամբ.

ՍՈՍԿՈՒՄՆԵՐՈՒ ՍԵՆԵԱԿ

Հոն գրուած են շատ մը բաներ, որք սոսկում կ'ազդեն մարդուն։ Աշխարհի ամէն տեղերու և ամէն ժամանակի բոլոր երեւելի ոճրագործներն հոն շարուած են, Ֆրանսան լաւ ներկայացուած է, կան Լասընէր, Թրոբման, Պասթիան, Ժօլիոն և ուրիշ շատ մը եղեռնագործ աւեռաններու զարդեր։ Այս նշանաւոր ոճրագործներու կարգը դասուած են նաև Տանթօն, Մառա և Ռոպէսբիէռ։

Ահա ես ալ —մտացա՞յ արդեօք ըսելու— այս պատմական գործիքին վրայ երկնցած պառկած էի, և չիտակը խօսելով՝ սիրտս հանդարտ չէր։

Գ.

Բայց ո՞ր սատանան գիս դրդեց, սատնկ այլանդակ գաղափար մը յղանալու համար։ Միս մինակ էի, իրիկուն մօտ էր, միւզէին դռները պիտի գոցէին և պահապաններու ձայնը կ'լսէի, որք հանդիսատեսները կ'հրաւիրէին մեկնելու։ Շէնքին ամէն կողմն այցելած էի և Սոսկումներու սենեկին մէջ կ'սկսեայի, կիեօթինը գիս շահագրգռած էր։ Այսօր մահուան գործիները ցած և խոնարհ կ'ըլլան, այն կիեօթինն ընդհակառակն շատ բարձր և կարծես գոռոզաբար կ'կանգնէր, թատրոնի բեմէ մը աւելի բարձր։ Շարուած քանի մը տախտակի կտորներ ցից սանդուղ մը ձեւացուցած էին, ուսկից դատապարտեալը շատ դժուար պիտի կրնար վեր ելնել, երբ ձեռքերն ետին կապուած էին և ծունկերն ալ մահուան յուզմունքէն սաստիկ դողդղային։ Ուզեցի անձամբ փորձել։ Չորս դիս նայեցայ, սրահին մէջ մարդ մնացած չէր. ուղղակի դէպ ի կիեօթին դիմեցի։ Սրահին մէջ տեղ բարձր տեղ մը տախտակ մը կախուած էր, որուն վրայ գրուած էր թէ հանդիսատեսք պէտք չեն ցուցադրուած իրերուն ձեռք դպցնել։ Հետեւաբար վրան ելնելն ա՛լ աւելի արգիլուած էր։ Բայց ես իբր բուն Ֆրանսացի, որ ամէն պատուէրներու ականջ չի կախեր, կարեւորութիւն անգամ չտուի։

Եւ ահա հիմա գլուխս կիեօթինի ծակին մէջ՝ կ'դողդղամ —կ'հասկնա՞ք արդեօք— մտածելով թէ «Դանակը պիտի իյնայ»։

Նախ և առաջ այնպէս կ'յուսայի թէ ձեռքովս պիտի կրնամ տախտակը վերցնելով գլուխս հանել։ Կամաց կամաց մեծ զգուշութեամբ ձեռքերս դէպ ի գլուխս տարի։ Ամենափոքր ցնցումէ մը կ'վախէի։ Կարելի էր որ դանակն աղէկ գրուած չըլլար եւ պզտիկ ցնցումով մը իյնար։ Տախտակը շօշափեցի, բռնելու տեղ չկար, և ողորկ ըլլալուն՝ կ'սահէր։ Ձեռքերս յուսահատութեամբ կ'կառչէին վրան, եղունգներովս կ'բռնէի, բայց ի զուր, անկարելի էր վերցնել։ Բոլոր անգամ այսպէս փորձեցի, ունա՞յն ճիգ։ Անտարակոյս կռուան մը կար որ բացուելուն արգելք կ'ըլլար։ Փախուստի բնաւ յոյս չկար ա՛լ, ուստի յամրաբար, շատ յամրաբար, ձեռքերս վար իջեցուցի։

Ցուրտ սարսուռ մը պատեց բոլոր մարմինս։ Աջ ձեռքս վար առած ատեն չուանի կտոր մը հանդիպած էր։ Միթէ այն չուանը չէ՞ր զոր դահիճը—անդիի աշխարհի այս դռնապանը—քաշելուն պէս՝ յաւիտենականութեան դռները կ'բացուին։ Ուրեմն, ես ինքս իմ ձեռքովս զիս պիտի գլխատէի՞։

Բայց ինչ որ աւելի շատ կ'դառնացնէր իմ վիճակս, սա էր որ ստիպուած էի աչքերս միայն մէկ կողմ սեւեռած մնալ, և ճիշտ այն տեղն ալ պզտի կողով մը դրուած էր որ կարծես թէ գլուխս ընդունելու կ'սպասէր։ Եւ զարմանալի զգուշութեամբ մը կողովն ալ թեփով լեցուած էր, ինչպէս կ'պահանջէ սովորութիւնը։ Այն արկղեան ոճը, Բէյլին մէջ ... որ մեռնիլ կ'նշանակէ՝ ակամայ միտքս եկաւ, և բնական հետեւութեամբ, ե՛ս ալ փռնգտալու փափաք մը կ'զգայի։ Բայց փռնգտալով մարմինս պիտի ցնցուէր, և այն ցնցումով անպատճառ դանակը պիտի իյնէր վիզիս վրայ. ես ալ հոն պիտի իյնայի։ Ուստի ի՞նչ ճիգեր, ի՞նչ երեսի ծամածռուքներ ըրի չփռնգտալու համար։ Արդեօք ինչ ծաղրաշարժ ձեւեր ըրի և գիս տեսնողն որչա՞փ պիտի խնդար։ Արդէն զիս տեսնելն ալ անկարելի էր. մութը կոխած էր։ Կ'յուսայի որ պահապանները միւզէոնին գոցուելէն առաջ իրենց գիշերային պտոյտը կատարած միջոցին զիս կ'տեսնէին։ Բայց ի զո՞ւր։ Կ'լսէի որ դռները մի առ մի կ'գոցուէին, ամուր կ'կղպուէին, և ես միս մինակ մնացած էի։ Միսմինա՛կ Թրոբման, Պասթիէր և ասոնց նմաններուն հետ։ Կ'մնար պոռալ կանչել։ Է՛հ, այո՛, փորձեցի կանչել, բայց ինծի այնպէս երեւցաւ թէ պոռալով կիեօթինին տախտակները կ'շարժէին, ուստի խելոյն ձայնս կտրեցի։ Ո՜հ, ի՜նչ գաւն, ի՜նչ սոսկալի գիշեր մ'էր որ անցուցի։ Տախտակներուն ամենափոքր ճարճատիւնը, ամենափոքրիկ շշուկ մը գիս ցուրտ քրտինքներու մէջ կ'խոթէին։ Ինծմէ քիչ մը հեռու մուկերու արշաւները կ'տեսնէի։ Եւ այս միւզէոնին մէջ՝ ուր այնչափ կերպասներ կային, առանց հաշուի առնելու իշխանուհիներու սիրուն քիթերն եւ իշխաններու կօշիկները, մուկերու բանակներ և լեգէոններ պէտք էին գտնուիլ։ Նոր վախ մ'եւս պատեց սիրտս։ Նոյն միջոցին յիշեցի թէ տեղ մը, կարծեմ Լոնտոն Բօէյի մէկ վէպին մէջ, կարդացած էի թէ մուկերը բանտարկեալ մը ազատած են անոր չուանը կրծելով։ Եթէ աս մուկերն ալ յանկարծ միտ-

---

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի [28]

ՔԱՍԻՄ

ԲԱԽՏԱԽՆԴԻՐԸ

Զ.

Նպատակաւոր ամուսնութի՛ւն, բնաւ չէր գար Կանթեղեանի գործին. սատկներն ուտելու համար էր անշուշտ, երիտասարդին իր աղջկան հետ ամուսնանալու գաղափարը։ Աստնկ դոլու աղէկ տա՛լ. մեռած օրն էր. արդէն Սմբատ կ'բաւէր հարստութիւնը փճացնելու, երկրո՞րդ որդ մ'ալ սնեղծել փեսայի տիտղոսով։

Խորամանկ վաճառականը, սակայն, չէր մտներ ներքին հակակրութիւնը. առեւտուրի, շահու տեսակէտով կ'ըմբռնէր գործը։ Երիտասարդն ինքզինք ցուցնելու և չփուծի մէջ գտնուելու համար, շարունակ գործառնութիւններ կ'ընէր Կանթեղեանի հետ, և այս վերջինը չէնք շնորհք կ'խօրէր զայն, լռելեայն խնդալով տղուն անխելքութեանը վրայ։

Երիտասարդը վաճառատունէն ներս մտնելուն պէս ուղղակի Կանթեղեանի դիմեց ու գլխարկը ձեռքը բռնած՝ ընտանի ձեւով մը,

—Պօնժո՛ւռ, Ենովք էֆէնտի, ըսաւ։

—Պօնժո՛ւռն ի՞նչ է, սատեց Կանթեղեան սրտնեղութեամբ, ի՞նչ ըսել է պօնժո՛ւռ։

—Բերաննիս փանկ վարժուած...

—Ամէն բերաննուդ եկածը դուրս պիտի տա՞ք, ինչո՞ւ Բարեւ, Աստուծոյ բարին չի կայ։

—Մի՛ մեղադրէք, Ենովք էֆ., շարունակ Եւրոպացիներու հետ է գործերնիս, անոր համար ստիպուած ենք միջազգային լեզուով բարեւել։

—Այս միջազգային լեզուները չե՞ն որ խէբերնիս անէծեցին. մենք ալ քիչ մը կ'հասկնանք այդ միջազգային լեզուէն, քիչ շատ գործ ալ կ'ընենք Եւրոպացիներու հետ, բայց սովորութիւննիս փոխած չենք։

Երիտասարդը սմքեցաւ, լաւ էր ապագայ աներոջը համբաւեալ սրտնեղութիւնը. սակայն մինչեւ հիմայ առիթ չէր ունեցած գործնականապէս անոր սաստկութեանն ենթարկուելու, ուստի խօսակցութեան ընթացքը փոխելով,

—Ենովք էֆ., բան մը պիտի առաջարկեմ ձեզ, բայց կ'վախնամ որ ձանձրոյթ կ'պատճառեմ, ըսաւ։

—Քանի՛ որ աստնկ վախ մ'ունիս, մի՛ առաջարկեր, պատասխանեց Կանթեղեան գլուխը շարժելով...։ Ի՞նչպէս ըսենք որ հասկցնենք այս նորելուկներուդ. Սալոնն ուրի՛շ, գործի տեղն ուրիշ, պարզ եղէ՛ք, պարզ, պարզ, երկու խօսքով ըսէ՛, ի՞նչ պիտի առաջարկես։

—*** ի քով բարթի մը ապրանք կայ հազար, հազար երկու հարիւր ոսկինոց. գացի տեսայ, գործիս կուգայ, բայց գիս չեն ճանչնար, շնորհ ընէիք քիչ մը գիս ներկայացնել։

—Շնորհ չեմ ըներ, չեմ կրնար ներկայացնել. ո՛ և է վաճառատուն ներկայացուելուն առաջին պայմանը դրամներն համբել, ապրանքը վերցնելն է. ասկէ աւելի դրական ներկայացում չըլլար։

—Բայց ինչո՞ւ կանխիկ տամ դրամներն երբ կրնամ ապրանքը ծախել ու իր դրամը խակ վերադարձնել իրեն։

—Օ՜խ, օ՜խ օ՜խ, աս ի՞նչ գործունէութիւն, նորելուկներուդ ամէնքդ ալ մէկ խելքէ էք, մեր Սմբատն ալ, ասոնք ալ, [պաշտօնեաները ակնարկելով] ուրիշներ ալ, անոր համար շատով կ'հարստանաք կոր։ Աստնկ առեւտուրի խելքս չի հասնիր, իմ գիտցածս դրամագլուխին համեմատ գործ տեսնելու է մարդ. մէկ խօսքով ատ տեսակ երաշխաւորութեան տակ չեմ կրնար մտնել ես։

—Ներեցէք, Ենովք էֆ., երաշխաւորութիւն պահանջող չկայ ձեզմէ, պարզ յանձնարարութիւն մը, ներկայացում մը, բայց քանի որ չէք հաճիր, ուրիշ միջոցով կ'գոհացնեմ պէտքս։

Երիտասարդին հարիւր անգամ զղջաց, այս կարգի առաջարկութեամբ մը վաճառականին հետ ատրուելուն ու պաշտօնեաներուն առջև խայտառակուելուն համար։ Հիմայ ի՞նչ երեսով դուրս ելնէր, ամէնքն ալ լսեցին իրենց միջեւ տեղի ունեցած անպատուաբեր խօսակցութիւնը. մանաւանդ որ ամուսնական թեկնածութիւնն ալ մեծ հարուած կրելու վրայ էր այս ձախող առաջարկին առթիւ։

Կանթեղեան՝ երիտասարդն այս անել կացութենէն փրկելու և սիրտն առնելու դիտումով,

—Ձեր ամէն գիտցածն ասոր պէս է, ըսաւ հայրական շեշտով մը. չըսեմ ըսի, չեմ կրնար համբերել. ան ապրանքէն քեզի խեր չելլեր, աղէկ մը նայեցա՞ր, քննեցի՞ր։

—Այո՛, մանրաբանաբար քննեցի։

—Ի՞նչպէս գտար։

—Առաջնակարգ։

—Ըսել է որ բանէ մը խապար չես, որ դուք ամէն բան գիտէք ա՛, կարելի՞ բան է որ խաբուիք... Եթէ ան ապրանքը կուտ մը չարժեր, հասարակ, դուք կ'երթաք աչքերնիդ կը կ'քննէք, կ'հաւնիք. ես աս տեղ նստած տեղս կ'հասկնամ որ մեծ խաբէութիւն կայ ան ապրանքին մէջ. Նորելուկներն ու հիներուն տարբերութիւնը աս է. մեծ մնասէ մը ազատեցայ. հիմայ մաղազադ գնա՛ գործիդ նայէ՛, անգամ մ'ալ քեզմէ մեծերէն բան սովրելու աշխատէ՛։

—Բայց զատ,...

—Բայց մայց չուզեր, ըսածս ըսած է, գոչեց Կանթեղեան տաքի ելնելով ու առանձին ձգելով երիտասարդը, որ այնչափ ամծան ազատելէն խիստ գոհ, գլխարկը դնելով դուրս ելաւ վաճառատունէն։

—Երաշխաւոր ըլլալու եմ եղեր, մռմռաց վաճառականն երիտասարդին մեկնելէն վերջ, թեթեւսոլի՛կ, տե՛ս, քեզի պէս պառշին հէ՞. որ տակներս ուտես, ետքն ալ քիթիս խնդաս։

Բեռնակիր, հաւաքիչ, գրագիր, ամէնքն ալ իրենց բաժինը ստացան այն օր վաճառականին բարկութենէն, յանդիմանութենէն ու սաստերէն։ Արդէն գործի եղանակ չըլլալով, մեծ զբաղում չկար վաճառատան մէջ, ուստի Կանթեղեան տրամադրելի ժամանակ գտած, առեւտրական անյուսալի խնդիրներ, հաշիւներ, անցեալներ կը քրքրէր։ պակասութիւն գտնելու ու բարկութեան մթերքը դուրս ժայթքելու համար։

Բայց վաճառականն ալ մեղադրելի չէր այնչափ. արդէն ինք բարկացոտ, Սմբատի չորթած 150 ոսկիին ու սկըսած զեղխ կեանքին համար ա՛լ աւելի գրգռուած՝ երբ մէկ կողմէ երիտասարդին առաջարկին նման սրտնեղութիւններ կուգային, բնական էր որ բոլորովին զգլխէր, ինքզինք չկրնալ զսպելու աստիճան։

Վերջապէս, իրիկուն եղաւ և Կանթեղեան շեղելով ընդհանուր սովորութենէն, փոխանակ վերջին շոգենաւին սպասելու, ժամը տասնին շոգենաւով մեկնեցաւ կղզի։ Տան մէջ ո՛չ ոք կ'սպասէր Ենովք էֆէնտիի այս անակնկալ գալստեան. տան տիրուհին աղջիկներէն մէկ քանին հետն առած՝ իր սովորական այցելութիւններն կը կատարէր բարեկամուհիներու տունը. սպասուհիներն ալ իրենց Տիկիններ օրինակին հետեւելով՝ անոր դուրս ելնելէն անմիջապէս ետք ընկերուհիներու տեսութեան գացած էին, իսկ խոհարարն ու պարտիզպանը ծառի մը տակ նստած, մէկ կողմէ նարտ կ'խաղային ու միւս կողմէ ալ կատակներով, խաղերով, ծիծաղներով կ'մեծէին ուրախութեան բաժակը, որ սառնապատ ամանի մը մէջ կ'զովանար. մէկ խօսքով, կատարելապէս անտէր տուն։

—Բէ՜հ — Սէ, պոռաց պարտիզպանը, սեռնտարեան ձայնով մը, որ եօթը տունէն հեռուէն կ'լսուէր, ... [illegible] ..., սա ալ վերցո՛ւր վերցուր, տե՛ս...։

Ձայնը փոքր մնաց խեղճ մարդուն, ... ձեռքէն ձգեց ու անմիջապէս ոտքի ելնելով, կարծ թափած ... նման չուարեցաւ. խոհարարը չկրնալով նշանակութիւն տալ խաղակիցին դաւաճանութեան, շարունակ կ'շաղակրատէր. մէկ մ'ալ անդի՛ն Կանթեղեանը տեսնելուն պէս շանթահար եղաւ։

—Սօ՛ ի՞նչ կ'ընէք կոր այստեղ, պոռաց վաճառականը բարկութեամբ, ո՞ւր էք, ի՞նչ գլուխներ. բան գործ չունի՞ք դուք, Բոռո, օղի, ... աս էր պակաս, մարդ չկա՞յ տունը, ո՞ւր են. վա՜խ, վա՜խ, վա՜խ. Տիկինն ո՞ւր է, աղջիկնե՞րն ուր են, սպասուհինե՞րը ո՛ր ծակը մտած են։

—Խանըմ զաղջիկները առած՝ Մատամ Բաթաթեսի կինաց։

—Մատամ Բաթաթեսն ո՞վ է, ծօ՛, հա՞յ տանդալախ. սատնկ աւանակի պէս թուլի խաղալուդ, բաց ... քիչ մը լեզուդ չափես նէ չըլլա՞ր։

—Է՛ նա՛ ջոջ տուն չի՞կէ՞ր ծովուն մօտիկ։

—Ֆօթիատեսի՞ն տունը։

—Արամանք է աղա, քէ կուրպան։

(Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Արքայ» —«Ինչո՞ւ», հարցուց կայսրը։—«Որովհետեւ, աւելցուց Սըր Արթըր, եթէ Ձեր Վեհափառութիւն հիմա Անգլիա գայ, պիտի արժանանայ այնպիսի մեծաշուք ընդունելութեան որուն նմանն եղած չէ ասկից առաջ։» Վիլհէլմ կայսր յայտնապէս ուրախ էր, եւ Սըր Արթըր շարունակեց. —«Ձեր Վեհափառութիւն չի կրնար ժտծել թէ ո՛ր աստիճան ժողովրդական էք դուք Անգլիոյ մէջ։ Անգլիացիք սովորաբար ցուցամոլ չեն, բայց կ'ճանչնան իրենց բարեկամները, եւ գիտեն թէ ի՛նչպէս պիտի գնահատեն զանոնք, եւ լիովին կ'գնահատեն Ձեր վեհափառութեան բարեկամութիւնը։» Ասոր վրայ ժպտեցաւ Վիլհէլմ Բ., եւ Սըր Արթըր Սալլիվէն շարունակեց։— «Այս պահուս, Տէր Արքայ, Ձեր վեհափառութիւն եւ Լորտ Ռոպէրդս երկու ամենէն ժողովրդական մարդիկն են Անգլիոյ մէջ։» Կայսրը պատասխանեց խոկոյն. «Ա՛հ, Լ. Ռոպէրդս։ Այո՛։ Սքանչելի գործ տեսաւ։ Իր յաջողութիւնն ո՛րչափ գովենք, գարձեալ քիչ է։ Ջերմապէս կ'շնորհաւորեմ զինքը։ Ես ալ անգլ. ազգին մեծ բարեկամն եմ։»

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.— Շինուելիք երկաթուղիներուն ճամբաներն աչքէ անցընելու նպատակաւ Պարսկաստան գացող ռուս երկրաչափները Պէնտէր Աբաս ժամաներ են, Պարսից Ծոցին վրայ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ Ա'ՄԵՐԻԿԱ.— Մայիս ամսուն Համպուրկէ Նիւ Եորք երթալու համար շոգենաւ նստեր են 19,626 հոգի, անցեալ տարի 9,011 հոգի միայն նաւ նստած էին նոյն ամսուն մէջ։ Գաղթողներուն մեծագոյն մասը Ֆիններ եւ Կալիցիացիներ են. վերջինները Նիւ Եորքէն Քանատա պիտի երթան։

ՊԱՊՆ Երանելեաց կարգը դասեց Չինաստանի մէջ նահատակուող երկու Իտալացիներ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄՈՄԻԱ ՄԸ.—Շլէզվիկի [Գերմանիա] Տամենտորֆ քաղաքին մէջ հետաքրքրաշարժ գիւտ մը եղաւ քանի մը օր առաջ։ Գործաւորք ոմանք գետին մը փորած ժամանակ գտան մարդկային մարմին մը, լաւ պահպանուած, եւ բրդեղէնի մը մէջ փաթթուած, կարմիր մազով, կօշիկներն ոտքը։ Գործն իմաց տրուելով Տր. Մըլլէթի, անմիջապէս գիւտին վայրն եկաւ, եւ յետ քննութեան կարծիք յայտնեց թէ մարմինը 1500 տարուան է։ Քանի մը տարի առաջ նոյն տեղւոյն մօտ զանազան դրամներ ալ գտնուած էին, որոց համար մասնագէտներն ըսին թէ քրիստոնէական առաջին դարերուն կ'վերաբերին,

ՏԻԿԻՆ ԿԼԱՏՍԴՈՆ, որ Եւ. օր մեռաւ Հաւարտընի դղեակին մէջ շրջապատեալ իր ընտանիքին բոլոր անդամներէն, դուստրն էր Սըր Սդիֆըն Կլինի։ Կալլէսի երկրին ամենահին ընտանիքներէն միոյն կ'վերաբերէր։ Երկու եղբայրները կանուխէն մեռնելով, տիկին Կլատսդոն ժառանգեց Հաւարտընի ագարակը։ Իր ամուսնոյն մահէն ի վեր —անորմէ քանի մը տարու միայն փոքր էր— ըստ բաւականին պահեց իր քաջողջութիւնը, մինչեւ ասկէ վեց ամիս առաջ՝ երբ սկսաւ յայտնապէս մաշիլ տկարութեան նշաններ ցոյց տալ։ Տիկին Կլատսդոն անձնուէր կին եւ մայր էր։ Ամէն հանգիստ, ամէն դիւրութիւն զոհեց իր հռչակաւոր ամուսինը խնամելու համար։ Կնոջ մասին Պօղոս Սառաքելեան ըսածները ճշմարտապէս կ'յարմարէին իրեն։ Հարտընի գեղեցիկ եւ վեհաշուք դղեակը նուէր բերաւ իր ամուսնոյն, բայց դղեակը բաղդատութեան չի կրնար դրուիլ անձնուէր խնամոց հետ, որով գիշեր ցերեկ հոգաց իր ամուսինն այնքան տարիներ՝ քաղաքական կեանքի փոթորիկներուն մէջ։ Տիկին Կլատսդոն իր ամուսնոյն պէս բարեպաշտ կին մ'էր։ Յարգելի տիկնոջ մարմինը պիտի թաղուի իր ամուսնոյն մարմնոյն մօտ Ուէսդմինսդրի Արքայարանին մէջ։ Արդէն Մր. Կլատսդոնի յուղարկաւորութենէն առաջ այսպէս պայման դրուած էր։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը կատարուեցաւ երէկ սովորական շքով։ Վեհ. Սուլթանը, փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած, հանդիսաւոր թափօրով Համիտիյէ մզկիթը գնաց, եւ Ուրբաթի աղօթքը կատարել տալէ ետքը, կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին Աւստրիոյ եւ Սերպիոյ դեսպաններն իրենց Ա. թարգմաններով, Գերմանիոյ, Պարսկաստանի եւ Ամերիկայի դեսպանատանց գործակատարներն եւ Ա. թարգմանները, Սպանիոյ հիւպատոսը, Քրէտի Լիոնէի եւ Թրամվէյի ընկերութեան տնօրէնները, Ֆրանսացի ծանօթ գրագէտ Մ. Բիէռ Լօդի եւ բազմաթիւ օտարազգի հիւրեր, որոնցմէ ոմանք կայսերական մեծարանաց արժանացան սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ

Երէկ, Ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Աւստրիոյ դեսպան Պարոն Ֆոն Քալիչէ պատիւ ունեցաւ ոչ—պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին մասնաւոր ունկնդրութեան արժանանալու։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվ Աբպաս Հիլմի փաշայի կինն երէկ ժամ 1½ին մօտ «Ըլմահրուսէ» շոգենաւով մայրաքաղաքս հասաւ։ Շոգենաւը կանգ առաւ Տօլմա—Պաղչէի առջեւ եւ Օսմ. դրօշ պարզեց։ Նոյն միջոցին պալատական պաշտօնատարներ «Բաղպէգ» շոգեմակոյկով խտիվական շոգենաւը գացին եւ յանուն Վեհ. Սուլթանին բարի գալուստ մաղթեցին։ Ապա «Ըլմահրուսէ» շարունակեց իր ճամբան մինչեւ Արնավուտգիւղ, եւ հոն խարսխեց։ Քիչ ետքը Խտիվին մայրն յատուկ շոգեմակոյկով «Ըլմահրուսէ»ի մօտեցաւ, եւ Խտիվին կինն իր հետեւորդներով առաջնորդուեցաւ Պէպէքի ծովեզերեայ ապարանքը։

—Այս առտուան Թուրք Թերթերն հեռագրական սխալի մը կ'վերագրեն Եգիպտոսի Խտիվին մայրաքաղաքս եկած ըլլալուն լուրը։ Այցելողը, ինչպէս գրեցինք, Բարձր. Խտիվին կինն է միայն։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղւոյն համար Նըպաստամատոյց յանձնաժողով մը պիտի կազմուի ի մօտոյ Ելմտական Նախարար Րէշատ պէյի նախագահութեամբ։ Բայց նոր գծին շինութեան համար՝ կատարուելիք հանգանակութեանց ելքին չպիտի սպասուի։ 100 հազար ոսկիի վարկ մը բացուած է, այժմէն գործի ձեռնարկելու համար։ Նուիրատուութեանց գումարներն Ելմտական պաշտօնատուն պիտի յանձնուին, եւ խիստ պատասխանատուութեան եւ պատժոյ պիտի ենթարկուին ամէն անոնք, որք կ'յանդգնին այդ գումարն իր նպատակէն տարբեր բանի գործածել։ Այս հանգանակութեանց մասին հրահանգ մը պատրաստուած է, որ կ'քննուի այժմ Պետական Խորհրդոյ մօտ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի հինգերորդ կարգի աշակերտներէն անոնք որ մանրէաբանութեան դասերուն հետեւած են, վարժարանի ուսուցիչներէն Ահմէտ փաշայի առաջնորդութեամբ շաբաթը մէկ անգամ Ջուրի Պէնտերը պիտի երթան գործնական փորձեր կատարելու համար։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՍԱԿԱՑՈՅՑՆԵՐԸ.—Աւստրական դաշնագրոց վերանորոգման յանձնաժողովն իր վերջին նստին մէջ որոշեց միացնել օտար տէրութեանց հետ փոխանակուած մաքսային բոլոր սակացոյցներն եւ ընդհ. սակացոյց մը պատրաստել։ Այս որոշում հաղորդուեցաւ Մաքսային վերատեսչութեան։

ՄԻՒՇԻՐ Ճէվատ փաշայի առողջական վիճակը բաւական գոհացուցիչ կ'նկատուի Լիբանան փոխադրուելէն ի վեր։ Իր գտնուած տեղւոյն հետ հեռագրական հաղորդակցութեան յատուկ գիծ մ'ալ հաստատուած է։

ԱԹՆՈՐՈՋԻ ռուսական վանքին նորաշէն եկեղեցւոյն օծումը պիտի կատարուի յունիս 16/29ին։ Ռուս դեսպան Մ. Զինովեւ դեսպանատան պաշտօնեաներէ ոմանց հետ ներկայ պիտի ըլլայ այս արարողութեան։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ընդհ. վարիչ պիտի կարգուի Մ. Մորիս Օպլանօ՝ Րէժիի նորընտիր տնօրէն Մ. Ռամպէռի տեղ։

ԽԱՇՈՒԿԻՆ գինն երկու Փրանք վրայ դրած է Եւրոպայի մէջ։

ԲՐԵՏՈՐԻԱՅԻ...ՊԱՐ.— Մօտայի մէջ Եւ. գիշեր յատուկ յանձնաժողովի մը նախաձեռնութեամբ պարահանդէս մը տրուեցաւ, ուր ներկայ էին Գաթրգիւղի եւ ուրիշ տեղերու անգլ. գաղթականութեան անդամներէն շատեր։ Պարերն սկսան «Ի Բրեդորիա, ի ձեռն Ռոպէրդսի» մեծ քայլերգով։ Ոգեւորութիւնը խիստ մեծ էր։ Հանդէսը, որ 5 ու կէս ժամ տեւեց, աւարտեցաւ «Բարեյոյսէն ի Գահիրէ, ի ձեռն Ճօն Պուլի» մեծ արշաւով։ Շափահարութիւնք եղան ի պատիւ Թագուհիին, Լ. Ռոպէրդսի եւ Զօր. Պաուէն—Բուէլի։ (Լ. Հէրալտ)

ԽԱՐԲԵՐԴԻ դատական պաշտօնէից դէմ գանգատներ եղած ըլլալով, Դատական Նախարարութիւնն որոշած է մանրախոյզ քննութիւն մը կատարել տալ։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՄՆՏՈՒԿԻՆ հաշուական գործառնութիւնները քննելու պաշտօն ունեցող անձինք մինչեւ 1305 ելմտական տարւոյն վերջը բոլոր տումարներն աչքէ անցուցած եւ իրենց տեղեկագիրը պատրաստելով մատուցած են ձեռնհաս պաշտօնատան։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Պանքաներէ փոխ առնուած գումարներու մուրհակները մինչեւ 10 հազար ղրշ. զերծ պիտի ըլլան գաղթականաց նորահաստատ փուլերու գործածութենէն։

ՕՏԱՐԱՀՊԱՏԱԿՆԵՐԸ.— Դատական Նախարարութեան հարցուած է թէ օրէնքն ի՛նչ կ'տրամադրէ այն օտարահպատակներուն նկատմամբ, որք իրենց մէկ օրինազանցութեան համար բանտարկութեան կ'դատապարտուին Օսմ. դատարաններու կողմէ։

ՊԷՇԻՔԹԱՇԻ ոստիկանապետ Միւշիր Հասան փաշա քանի օրէ ի վեր տկար ըլլալով, Վեհ. Սուլթանն իր սենեկապետներէն Րաղիպ պէյն եւ հազարապետ Խալիլ պէյը ղրկած էր, տեղեկութիւն առնելու համար Ն. Վսեմութեան վիճակին վրայ։ Հասան փաշա բաւական ապաքինած ըլլալով, երէկ ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեան, եւ արժանացաւ Ն. Կայս. Վեհափառութեան մասնաւոր մեծարանաց։

ԲԱՐՁՐ. ԽՏԻՎԻՆ ի Լոնտոն այցելութեան առթիւ պատրաստութիւնք կ'տեսնուին Անգլիոյ մայրաքաղաքին մէջ։ Կարգադրութեանց կ'հսկեն Եգիպտոսի անգլ. գործակատարութեան քարտուղար Սըր Ռէննէլ Ռոտ եւ Մարկինօ փաշա, որք այս առթիւ Լոնտոն գացած են։ Խտիվին հիւրամեծար կարգուած է Վիքթորիա Թագուհւոյն պալատականներէն գնդ. Քարինկդըն, որ պիտի դիմաւորէ զՆ. Բարձրութիւն։ Խտիվը Թագուհիին զրօսանաւը նստած՝ ցամաք պիտի ելնէ ի Բօրդ—Վիքթորիա Յունիս 8/21ին, եւ մասնաւոր կառախմբով Չէյրինկ—Քրօս պիտի երթայ։ Երկրորդ օրը Թագուհին պիտի այցելէ Ուինտսորի դղեակին մէջ՝ ուր պիտի ճաշէ եւ գիշերն ալ հոն պիտի անցընէ։ Հետեւեալ օրը, Յունիս 10/23, Կալլէսի իշխանին հիւր պիտի ըլլայ եւ երկու օր վերջն ալ իրիկուան դէմ պիտի հիւրընկալուի Լ. Սոլզպըրիի կողմէ։ Յունիս 13/26ին պիտի այցելէ Լորտ քաղաքապետին եւ 14ին ալ ներկայ պիտի ըլլայ Թատերական շքեղ ներկայացման մը։

ՍԿԻՒՊԻ նորընտիր մետրապոլիտ Տ. Ֆիրմիլիանոս Այնօրոզի մէջ պիտի օծուի սերպ մետրապոլիտի մը ձեռամբ

Մ. ԲԻԷՌ ԼՕԴԻ, Ֆրանսացի ծանօթ ակադեմական գրագէտը, որ վերջերս Հնդկաստան եւ Պարսկաստան ճամբորդած էր, մայրաքաղաքս եկած է այժմ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղւոյ ընկերութեան 1899 տարւոյ համարատուութենէն կ'երեւի թէ այդ տարեշրջանին մէջ գլխաւոր գծին իւրաքանչիւր քիլոմէթրէն գոյացած հասոյթն եղած է 7,161 փր., մինչդեռ անցեալ տարուան մէջ իւրաքանչիւր քիլոմէթրի հասոյթն էր 11,531 փր.։ Նոյնպէս յաւելուածական գիծերու 1899ի հասոյթն է 2,326 փր., մինչդեռ 1898ի հասոյթն էր 3,901։ Համիտիյէ—Ատաբազարի գիծն 2,073 փր. արտադրած է 61 օրուան մէջ։ Շահագործուած գծերու համագումար երկայնութիւնն է 1,024 քիլոմէթր։ Անցեալ տարուան հասութից վրայ այս նուազում կ'վերագրուի զինուորական փոխադրութեանց եւ արմտիքի առաքմանց նուազութեան։ 1899 տարւոյ ընդհ. հասոյթը կ'հասնի 5,192,940 փր.ի, մինչդեռ 1893 տարւոյ համագումար հասոյթն էր 8,401,968 փր.։ Համարատուութեան մէջ յիշուած է նաեւ թէ Հայտար—Փաշայի քարափն ընկերութեան միջոցաւ պիտի շինուի, եւ թէ շինութիւնք պիտի աւարտին 3 տարուան մէջ։ Մենաշնորհը, որ մինչեւ 1987 տարուան համար տրուած է, մասնաւոր ընկերութեան պիտի փոխանցուի, որուն կազմութեան համար բանակցութիւնք սկսած են արդէն։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Իզմիրի երեք հիւանդներուն [Նուտա Ավայումի, Մօիզ Մոնդալի եւ Հիւսէյնի] առողջական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։ Առողջապահական Բարձրագոյն Խորհուրդը կ'խորհի տասնօրեայ քարանթինան 24 ժամուան հսկողութեան վերածել, եթէ մինչեւ յառաջիկայ երեքշաբթի նոր դէպք մը չպատահի։

—Աւստրիոյ պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ Եգիպտոսի ապրանքներուն դէմ դրուած արգելքը պիտի գործադրուի նաեւ Իզմիրի եւ Այտընի նահանգին համար։

—Տքդ. Նիքոլ հիւանդացած ըլլալով, անոր տեղ Տրապզոն ղրկուած է Միկրոբաբանական Աշխատանոցի բժիշկներէն Տքդ. Ջիյա պէյ։ Առողջապահական Խորհուրդն այսօր արտասովոր նիստ պիտի ընէ, եւ Տքդ. Ջիյա պէյի տեղեկագիրն ստանալուն պէս, Տրապզոնի ժամանումներուն դէմ հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանն Յունիս մէկին Վառնա գացեր է իր երկու զաւակներուն հետ։

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԿԻՆ ՄԸ. — Սէրֆիչէի մէջ Վասիլիքի անուն յոյն կին մը վերջերս իր երկու փոքր զաւակները խեղդելէ ետքը, տապարով սպաններ է նաեւ իր ամուսինը։ Ապա բարձր պատէ մը ինքզինք վար նետելով ծանրապէս վիրաւոր է։

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄԻ ճամբուն ընդարձակման համար 70,000 ոսկիի ծախք մը հաշուուած է։ Աշխատութիւնք փութով յառաջ կ'տարուին, մինչեւ Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան օրն աւարտելու համար զայն։

ՌՈՒՍ դեսպան Մ. Զինովեւ երկուշաբթի օր մայրաքաղաքս կ'սպասուի։

ԳԱՐԹԱԼԻ Նախագահ Ատենին առաջին քարտուղարն ինչ ինչ զեղծումներ գործած ըլլալով, պաշտօնանկ եղաւ, եւ իրեն յաջորդ կարգուեցաւ Երուսաղէմի Նախագահ Ատենի նախորդ առաջին քարտուղար Րէֆէթ պէյ։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ իրիկուն, ժամ 12ին մօտ, Կէտիք—Փաշայի Ալի պէյ եօգուշու ըսուած զառիվարին վրայ Ֆռէնեաններու վարժարանին վերնայարկէն հրդեհ ծագեցաւ եւ շէնքին նոյն մասը միայն այրեցաւ հասած օգնութեանց շնորհիւ։ Կ'ըսուի թէ կրակին առաջ եկած է սիկառէ մը, զոր անզգուշութեամբ նետած էին մանճաւկներէ մէկուն վրայ։

—Երէկ առտու ալ հրդեհ ծագեցաւ Զէնկէլգիւղի մէջ, եւ միայն մէկ տուն այրեցաւ։

ԷՏԻՐՆԷԻ մէջ որբանոցի մը բացու-մը պիտի կատարուի Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը։

ԵՄԷՆԻ մէջ շրջաբերող ըմպալները պիտի վերցուին եւ անոնց տեղ Մէճիտիյէներ շրջաբերութեան պիտի հանուին։

ԻԶՄԻՐԻ երեւելիներէն հանգուցեալ Մ. Թամպաքիս 2,000 ոսկի նուիրած է Հէլլէն Նաւատորմին համար։

ԳԸՐԳ—ՔԻԼԻՍԷԻ շրջակայքը Պուլկար աւազակախումբեր երեւան ելած են։

ՊԱՐՊԱ ՆԻՔՈԼԱ անուն յոյն քահանայ մը վերջերս ողջ ողջ թաղեր է Մէնէմէնի բնակիչներէն 50 տարու ծերունի մը, որ իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար քահանային տունը հիւր եղած էր։ Օրինական միջոցներ ձեռք առնուած են այս տարօրինակ քահանային դէմ։

ԲԵՐԱ—ԲԱԼԱՍԻ պանդոկին մէջ նոր գողութիւն մը գործուեցաւ նախընթաց օր։ Հոն իջեւանող օտարական մը երբ նոյն իրիկուն իր ննջասենեակը մտաւ, տեսաւ որ պայուսակին մէջէն վերցուած էր 500 ոսկինոց պանքնոտներու ծրար մը։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Աթանաս անուն ծառան, որ ննջարանին բաց դռնէն տեսած էր օտարականին դրամ դնելն այդ պայուսակին մէջ։ Ասկէ զատ իր սենեակին [illegible] գուլպայի մը մէջ պահած գտնուեցաւ 120 ոսկիի դրամ եւ պանքնոտ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Քաղաքական Ժողովոյ անդամներէն ոմանք երէկ տեսակցութիւն մը ունեցան Ամեն. Ս. Պատրիարքին հետ։

—Կրօնական Ժողովոյ ատենապետ Գրիգորիս Սրբազան եւ Բ. ատենապետ Մանկունի Սրբազան եւ Քաղաք. Ժողովոյ Բ. ատենապետ Վսեմ. Ստեփան փաշա այսօր այցելեցին Բարձր. Ցա[illegible]թիւն փաշային։

—Ս. Պատրիարքն իր քով ունենալով յարաբերական եւ վարչական դիւաններու տեսուչները, այս առաւօտ զբաղեցաւ ինչ ինչ խմբագրութեամբ։

—Մեր չորեքշաբթի օրուան թուով ի շարս Նպաստից Յանձնաժողովոյ որոշմանց, հրատարակած էինք թէ Յանձնաժողովն որոշած է արձանագրելու համար Նպաստից Սնտուկէն ցարդ վճարուած գումարներն՝ իւրաքանչիւր Որբանոցի իբր դրամագլուխ նշանակել եւ արհեստանոցներէն գոյացած հասոյթներն ալ որբերու ապագայ բարօրութեան յատկացնել։ Կ'լսենք թէ այս կարեւոր որոշման գործադրութեան եղանակին վրայ երկար խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցեր է նոյն օրուան նիստին մէջ, եւ անդամներէն այս առաջարկութիւնը ներկայացնող Թէլեան Բարթող էֆէնտիի յանձնարարուեր է մասնաւոր հրահանգ մը պատրաստել ու ներկայացնել Ժողովին։

—Գարթալէն կ'գրեն մեզ թէ տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյ եւ հոգաբարձութեան միջեւ ծագած անհամաձայնութեան խնդիրը վարժարանի ուսուցչին պաշտօնազրկութեան շուրջը չի դառնար երբեք, այլ ընդհակառակն յիշեալ ուսուցչին հինգ տարիներէ ի վեր ունեցած պաշտօնավարութիւնն օգտակար եղած է վարժարանին, ինչ որ Ուսումն. Խորհուրդն ալ իր քննութեամբն հաստատած է եւ Ս. Պատրիարքին կողմէ քննիչ կարգուած Դանիէլեան Տ. Ներսէս վարդապետն ալ մասնաւոր գրութեամբ մը յայտարարած է ուսուցիչն որ զգուշանայ այս կամ այն կուսակցութեան յարելէ։

—Վանէն կ'գրեն թէ ցորենի գինն հետզհետէ բարձրանալով, այժմ տեղական չափն 100 ղրուշի կ'ծախուի։ Տեղական կառավարութիւնն աղքատ դասակարգին վիճակը նկատողութեան առնելով, վերջերս ցորենի ամբարանոցները կնքեր եւ որոշեր է որ գտնուած ցորենին կէսը՝ չափը 60 ղրշ.ի հաշուով քաղաքապետութեան ծախուի, որպէս զի կարելի ըլլայ օխան 60 փարայի հաց կերցնել տեղացի վկայական աղքատներուն։ Մնացեալ կէսը տէրերուն պիտի յանձնուի որ իրենց ուզած գնով ծախեն։

ՄԱՄԻՍ չորեքշաբթի 23րդ թիւն հրատարակուեցաւ սա պարունակութեամբ.—Հիւանդանոցէն Ներս. Ալլէտ.։—Տգեղը (Նորավէպ)։ Վահան Մէլիքեան։— Մեկնութեան փորձեր։ Արփիէ։— Կարօտներս։ Աբգ. Ց[illegible]։—Օրուան Նօթեր։ Տիգրան Աբէլ[illegible]։— Կէս—Բժշկական. «Հիւանդապահի խնդիրը»։ Տոքթ. Ց. Ս. Ս[illegible]։—Արուեստահանդէսը (Բարիզեան Արձագանգ) Աբգ[illegible]։

ԱԶԴ.—Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ վագֆէն Բերա, Ասմալը Մէսճիտ Թաղ, Պօն Մարշէի վերի քովը Սագա Զզգմազ փողոցի մէջ թիւ 5 փայտաշէն տունը, որ 66 կանգուն հողի վրայ կառուցուած է եւ կ'պարունակէ 5 սենեակ, 1 չիրվան, 1 խոհանոց, ջրամբար մը եւ հոր մը, վագֆին տերրոյ կողմէ ծախու հանուած է աճուրդով։ Գնել փափաքողք կ'հրաւիրուին Թուականէս մինչեւ մէկ ամիս ներկայանալ յիշեալ Ս. եկեղեցւոյ Խնամակալութեան, ամէն առաւօտ ժամ 1էն մինչեւ 4։ (Կնիք Խնամակալութեան)

2 Յունիս 1900 Ղալաթիա. 6—1

ԱԶԴ.— Թաղ. Խորհուրդս ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կը փութայ ծանուցանել որ յառաջիկայ Բշ. (Յունիս 5) Սրբոց Հռիփսիմեանց տօնն ըլլալով, Թաղիս Ս. Եկեղեցւոյ հիմնարկութեան 52րդ տարեդարձն է։ Այս առթիւ քարոզիչ Վեհապետեան Սրբազան յառաջիկայ կիրակի առաւօտ հանդիսաւոր Պատարագ պիտի մատուցանէ երգակցութեամբ քաղցրանուագ դպրաց. Նաեւ Ս. Պատարագէն յետոյ մասնաւորապէս հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Եկեղեցւոյս հիմնադիր բարերար հանգուցեալ Գէորգ պէյ Երամեանի որպէս եւ նոյն գերդաստանի համայն ննջեցելոց հոգւոյն համար։ Ժամերգութիւնը պիտի սկսի ժամ 12ին, իսկ Ս. Պատարագը՝ 2ին։ (Կնիք)

Պէօյիւքտէրէ, 1 Յունիս

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 15 Յունիս. — Վերջին տեղեկութիւնք կ'ըսեն թէ չինացի զօրավարք Ֆէնգայի մէջ կ'համախմբեն իրենց զօրքերը։ Չինացի Զօր. Նիէ ատրճանակահար եղաւ։

—Եւրոպական զօրքերը Դիէնձին կ'հաւաքուին։ Չինացիք կ'սպառնան յարձակիլ եւրոպական դեսպանատանց վրայ։ Խռովութիւններ ծագեցան նաեւ Եանկձէքեանկի մէջ։ Կ'հաստատուի այն զրոյց թէ կռիւ մը մօտալուտ է Բեքինի պարիսպներուն տակ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Չինկ իշխանն հրաժարական տուաւ։ Անոր յաջորդեց իշխան Թուան, հայր գահաժառանգ իշխանին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Լորտ Քիչնէր Պօէրները մղեց Ռէնոսդըր գետի հիւսիսային կողմը։

—Աֆրիքանտէրներու նոր համաժողով մը պիտի գումարի այսօր, 15 Յունիս։ Մր. Շրայնըր մերժեց մասնակցիլ նոր դաշինքին։

—Նաղալէ եկող 10,000 Պօէրներ կ'սպառնան Լորտ Ռոպէրդսի աջ թեւին։

—Զօր. Պուլըր պատերազմական պաշտօնատան կ'հեռագրէ թէ 10 օրէ ի վեր իր զօրաբանակին կրած կորուստն է 160 մեռեալ եւ վիրաւոր։ Պօէրներու կորուստն ասոր կրկինն է։

—Հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Բօլօմպիոյ ապստամբները գրաւեցին Բօնաման։ Իրենց յառաջխաղացումը կ'շարունակեն Պակօդայի վրայ։

—Քիմպըրլէ կ'հեռագրեն թէ քաղաքին մէջ 3000 ստորագրութիւն հաւաքուած է Բարկյուսոյ Խորհրդարանին երեսփոխան ընտրելու զՏր. Ճէյմսըն, հռչակաւոր կազմակերպիչն ծանօթ Արշաւանքին, որոյ անյաջողութեան առթիւ էր որ Վիլհէլմ կայսր իր հռչակաւոր շնորհաւորական հեռագիրը զարկած էր Թրանսվալի նախորդ նախագահ Մր. Քրիւկէրի։

ԲԱՐԻԶ.—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, հարցապնդում եղաւ կառավարութեան Յունիս 2ին Շալօն—Սիւր—Սօնի մէջ տեղի ունեցած [illegible]ներու մասին։ Կարճ վիճաբանութենէ մը ետք, Երեսփ. Ժողովը 46 ձայնի մեծամասնութեամբ հաւանութիւն յայտնեց կառավարութեան յայտարարութիւններուն։

—Դանիոյ Վալտէմար իշխանն եւ իշխանուհին Յուլիսի մէջ Բարիզ պիտի գան Արուեստահանդէսն այցելելու համար։

ՕՏ'ԼԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Վերջին երկու ամսուան մէջ Հանրային Պարտուց Վարչութեան կողմէ հրապարակէն գնուած են 506 հատ Երկաթուղիի պարտաթուղթ. հինէն կան իր ձեռքը 105,189 հատ. գումար 105,695։ Հանր. Պարտուց Վարչութեան ձեռքն այսօր ամբողջ գտնուած Երկաթուղին այսքան է։

* * Երէկ ծանուցինք Անգլիոյ Պանքային զեղչի սակին 100ին 3ի իջնելը։ Ի Լոնտոն, ոսկեդրամն առատ է նորէն։ Բեդերսպուրկէն դարձեալ կէս միլիոն ստերլին կ'սպասուի ի Լոնտոն։ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ ունեցած իր ծախքերուն մէկ մասին փոխարէն պէտք եղած դրամը Ռուսիա Լոնտոն ի պահ կ'դնէ։ Թէեւ քաղաքական եւ զանձային կրկին տեսակէտով Ֆրանսայի հետ դաշնակից է, բայց Լոնտոնի սեղանաւորական օժանդակութենէն «վազ» չի կրնար անցնիլ։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ.Ռ.	24 39
Ամէնէն բարձր գին	»	25 ½
Ամէնէն վար գին	»	24 38
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	113 62½
Ամէնէն բարձր գին	»	114 50
Ամէնէն վար գին	»	113 12½
Թրանսվալ		81 25
Ամէնէն բարձր գին		81 50

ԲԱՑՈՒՄ Ցես. 3/16

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ.Ռ.		24 38
» » ժամ 4 ու կէսին		24 38
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	113 12½
» » ժ. 4½ին		113 —
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	660 —
» պարտամ.	Ֆր.	478 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	Ֆր.	292 —

Քարտֆ Կ. Պոլսոյ		468 50
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ.Ռ.	4 47½
Թրանսվալ	»	81 —
» ժ. 4 ու կէսին		81 —
Անատօլուի եկթ. պարտմ.	»	500 —
» » բժնթ. Ա.Ռ.		9 15
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	Ֆր.	263 —
Քարտֆ Իզմիրի	»	— —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Ոսկի	0.65
« ութ օրուան	»	1.65
Ռումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	1.87½

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղր.	87 18
Անգլիական ոսկի	»	110 07
Քօլ էմբէրիալ	»	90 30
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 05
Քըիմէյ	»	51 06
Մէթալիք	»	96 20
Իտալ. Թղթադրամ	»	8 62

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղր.	109 10/40
» » Առեւտր. Թղթ.	»	109 —
» չէք	»	109 37½
Բարիզ 3 ամիս Պնքյ.ի Թղթ.	Ֆր.	23 02½
» » Առեւտր. Թղթ.	»	23 07½
» չէք	»	22 86¼
Վիեննա տեսու 8 օր	քուրօն	22 06
Պերլին չէք	մարք	18 57
Օտեսա չէք	րուպլ	8 61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 15 Յունիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա.Ռ.	46 —
» » » Գ.	»	25 87
» » » Դ.) բաց.	»	22 81
» » » Դ.) գոց.	»	22 81
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 50
Եգիպտական միացեալ	»	104 25
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	101 69
Ս[illegible] երկաթուղի	»	09 50
Փոխատուութիւն Գասսա	»	84 —
Իտալական	»	— —
Հելլենական 5 %	»	40 —
Ռանթ	»	33 —
Մոնոբոլ Հելլենական 4 %	»	45 25
Պուլկր. փոխառթ. 1888	»	83 —
» նոր 6 % 1892	»	83 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 350
Թրանսվալ	»	3 25
Դրամազեղչ	»	3

ԲԱՐԻԶ, 15 Յունիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	Ֆր.	23 20
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) գոց.	»	23 20
» » » Գ.	»	26 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	115 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	563 —
Օսմանիյէ	»	— —
Երկաթ. Ռանթ 3 %	»	101 27
Քաչար Լիոնէ	»	1059 —
Պանք տը Բառի	»	1150 —
Իտալական Ռանթ	»	95 10
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 140
Թրանսվալ	»	82 —
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, 15 Յունիս

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	— —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	112 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 275
Դրամազեղչ	»	5 —

ՎԻԵՆՆԱ, 15 Յունիս

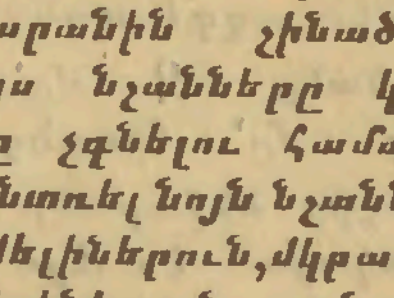
Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	96 20
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	110 —
Օսմ. Ռէժի	»	289 —
» Լոնտոնի վրայ	»	242 30
Դրամազեղչ		4 ½

ԱՆԳԼԻՈՅ Պանքային շաբաթական հաշուեկշռէն կ'երեւի թէ մետաղադրամն աւելցած է 400,000, առեւտրական թուղթերը պակսած են 179,000 եւ պանքատոմսերու պահեստն աւելցած է 483,000 ոսկի, որով պահեստից համեմատութիւնը բարձրացած է 43.96ի։

ՍԻՏՆԷՅ ՆՈՎԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա, [illegible], Թիւ 1, 2, 3

Անգլիոյ Շէֆիլտ քաղաքին Ճօն Նովիլ եւ Որդւոց շինած զմելիները եւն. կ'ծախուին Ղալաթիա Գէորգ պէյ խանին մէջ, Թիւ 1, 2, 3։ Զմելիներուն վրայ գործարանին յատուկ մարքան կայ։ Ոմանք անոնց կեղծը շինելով կ'ծախեն անգլ. կարդալ չգիտցողներուն։ Ասիկայ վնաս կ'պատճառէ Նովիլ գործարանին համբաւին։ Նոյն գործարանին շինածներն անոր այս նշանները կ'կրեն, կեղծը չգնելու համար, պէտք է փնտռել նոյն նշանները՝ Նովիլի զմելիներուն, մկրատներուն, ածելիներուն, դանակներուն վրայ։—Այս գործարան բացուած է 1700 Ապրիլ 26 ին։

Սիտնէյ Նովիլ եւ Ընկ. Ներկայացուցիչն են Միլների հռչակաւոր Դրամարկղներուն, համակ պողպատեայ, որք կատարելապէս ապահով են հրդեհի եւ գողի դէմ։ Պաշտօնական վկայագրերով ապացուցեալ է Միլների Դրամարկղներուն այս առաւելութիւնը։

Այս անգլ. Վաճառատան մէջ կը ծախուին նաեւ ընտիր գդալ, պատառաքաղ, ամէն տեսակ սեղանի սպասք, նաեւ պաֆօնէ սպասք, սօպաներ, ցամաքային եւ ծովային զօրաց յատուկ թափծու պիտոյք, ընդօրինակիչ մեքենայք, գրի մեքենայ Րէմինկթօնի, մազի մեքենայ, ջաղացքի փոկերն եւ պողպատեայ գործիքներ, եւն. եւն։

Հեռաւոր տեղերէ ապսպրանք ընդփոյթ կ'գործադրուին։

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000 — ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՑԱՄԻՆ 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն ։ Դրամագլուխն եւ պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ESTABLISHED 1782

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծական՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գետնայարկ Թիւ 1։

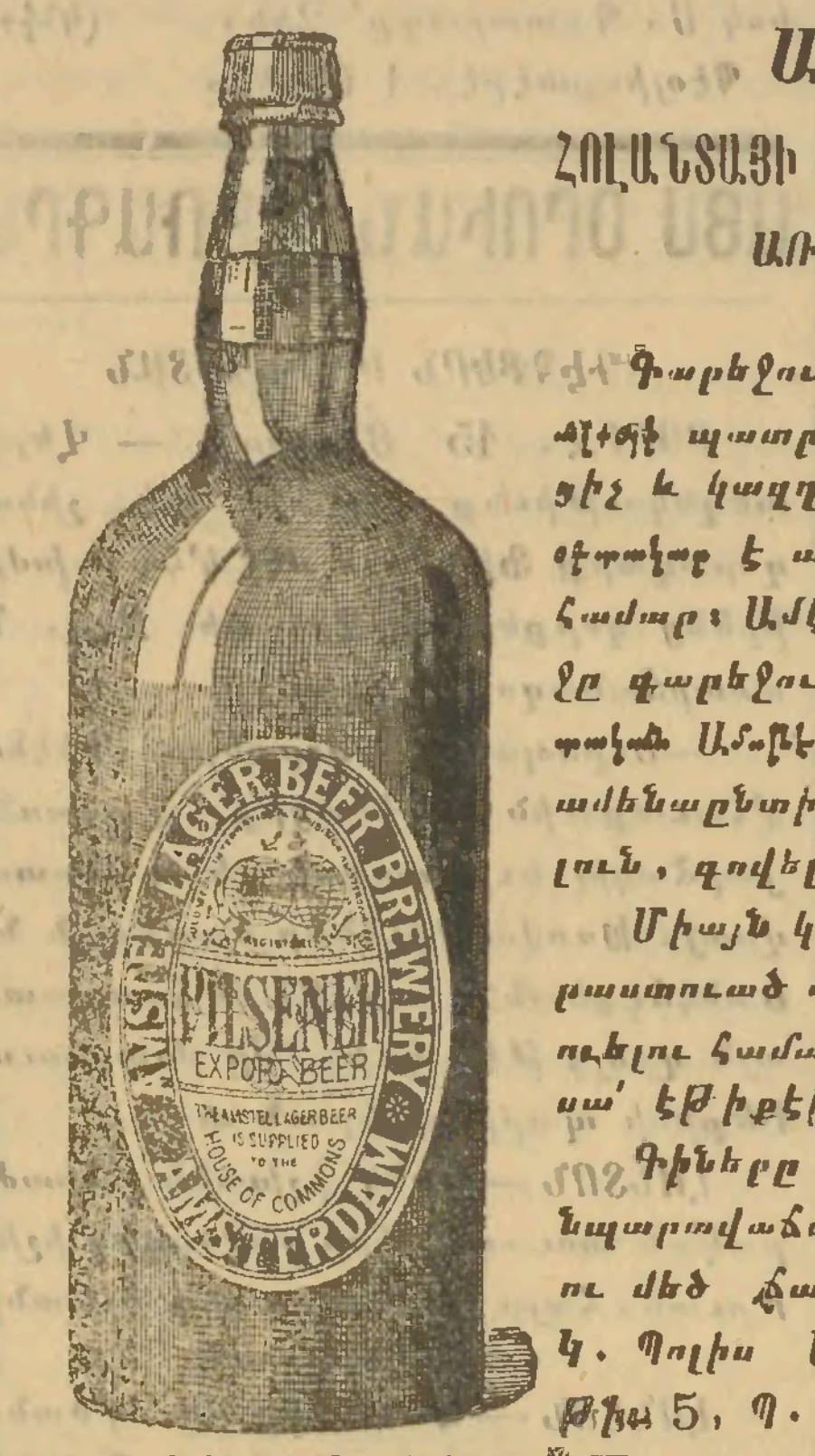
ՊԻԹԷՐ-ԲԷՔՍԻՆ

ՀՆԱՐԻՉ՝ ԷՐՆԷՍԴ Լ. ԱՐԲ
Ի ՔԻԷԼ (Հոլշդայն)

որ միակ զտիչն է, Տոքթ. Քարլ Ժ. Շուլդէի Քիմիական աշխատանոցին հսկողութեան տակ։

Պիթէր—Բէքսին դեղ չէ, այլ առողջութիւնը պահպանող ըմպելի մ'է, որոյ մասին հետեւեալ տեղեկագիրն հրատարակուած է ԻՒՆԻՕՆԻ (Թերթ հանրային առողջապահութեան) 947 թիւին մէջ. — «Սնուցիչ ըմպելիներու շարքին մէջ, նախ յիշելու արժանի է Պիթէր—Բէքսինի հաւաքածոն, զոր պատրաստած է Էրնէսդ Լ. Արբ, իբր գերազանց զօրացուցիչ ստամոքսի։ Բնախօսութիւնը կ'ուսուցանէ մեզ թէ ստամոքսի հոյզին մէջ պարունակուած Բէքսինը ամենահզօր ներգործութիւն մը ունի բնասպիտակային նիւթերն հալեցնելու։ Երբ Բէքսին չի գտնուիր, մարմինը կ'տկարանայ և կ'հիւանդանայ, և ասոր համար է որ արուեստական Բէքսինի գործածութիւնը հիւանդութեանց պատուական արգելիչ մը կ'ըլլայ շատ անգամ։ Ստամոքսի հաւաքածոյ բնասպիտակային հիւթը լուծող տարրը Բէքսինն է, որ մեծ կարեւորութիւն ունի սննդական խնդրոյն մէջ։ Բայց այս բնական դեղն ինչպէս մտնելու է մարդկային մարմնոյն մէջ։ Հիւանդ ստամոքսին համար, գաւաթ մը լաւ գինիի կամ ուրիշ հեղուկի մը մէջ լուծուած Բէքսինն ուղղակի եւ զգրեզապէս կ'ազդէ։ Ուրեմն այս կարգի հիւանդներու գաւաթ մը Բէքսինանել յանձնարարելու է կերակուրէն վերջը։ Երկար ատենէ ի վեր, խնդրանքներն այնքան շատցած են որ քիմիական աշխատանոցներու մէջ պատրաստուած չոր և զուտ Բէքսինները չեն բաւեր և հարկ կ'ըլլայ գործարաններու մէջ զտուած Բէքսին ալ գործածել։ Այս վերջիններուն մէջ, Էրնէսդ Լ. Արբի Պիթէր — Բէքսինն առաջին տեղը կ'բռնէ, որ զօրացուցիչ բոյսերէ և համեմներ է պատրաստուած ախորժահամ ըմպելի մ'է, եւ կ'բուժէ ԴԺՈՒԱՐԱՄԱՐՍՈՒԹԻՒՆԸ, ՄԱՂՁԱՅԻՆ ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ եւ ՍՏԱՄՈՔՍԱՅԻՆ ԽԻԹԸ։ Էրնէսդ Արբի Բէքսինը փորձարկուած է բազմաթիւ քիմիագէտներէ, որոց գլխաւորներն են.—Տոքդ. Շնուլց եւ Տոքդ. Ա. Շրայս (Քիէլ), Տոքդ Օ. Բիբէր(Համպուրկ) եւ Տոքդ. Հանս Պրաքէպուշ (Պերլին)։ Մրցանակ ընդունած է 1878ին, եւ տարածուած է Եւրոպայի եւ գրեթէ բոլոր օտար երկիրներու մէջ։»

Դիմել Ստամպոլ, Սէվիլիի Խան, Ջիլինկիրլէր, Քամբէլ և ընկերութեան։ Կ'գտնուի ամէն դեղավաճառաց քով։

Bière d'Amstel, HOLLAND

ԱՄԷՆ ՃԱՇԱԿԻ ՅԱՐՄԱՐ

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ԱՄՍԹԷԼԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ
ԱՌԱՆՑ ԱԼՔՈԼԻ, ԱՆԱՐԱՏ ԵՒ ՀԱՄԵՂ

Գարեջուրն երբ իր բնական գոլ նիւթով և առանց ալքոլի պատրաստուած ըլլայ, անշուշտ անոր մարսեցուցիչ և կազդուրիչ յատկութիւնէն ի զատ, նաև խիստ օգտակար է ամէն անձանց, կանանց, ու նոյն իսկ տղայոց համար։ Ամէն անոնք որ ճաշի ատեն, առաջ կամ վերջը գարեջուր ունենալ կ'փափաքին հաճին սոյն Հօլանտական Ամսթէլի գարեջուրը խմել, որո՛ն համեղ, զուտ և ամենաընտիր յատկութիւնը, ամէն տեղ ծանօթ ըլլալուն, գովել աւելորդ է։

Միայն կ'յանձնարարենք որ, կեղծ նիւթերով պատրաստուած առողջութեան վնասող գարեջուրներէն չխաբուելու համար, միշտ պահանջուի շիշերու վրայ փակցուած սա՛ էթիքէթը։

Գիները խիստ դիւրամատչելի։ —Կ'գտնուի, մեծ նպարավաճառաց խանութները, գեղի մթերանոցները, ու մեծ ճաշարանները։ Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս Եէնի—Ճամի ճատտէսի, Ֆնտըգլեան խան, Թիւ 5, Պ. ՆԷՎՐՈՒԶԻ մթերանոցը։

20—5

ԵՐՋԱՆԻԿ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ

Արհեստով դերձակ եմ. երեք տարի առաջ ստամոքսի սոսկալի հիւանդութեան մը ենթարկուեցայ. Նախ ախորժակս բանուեցաւ, յետոյ բանի կերած մէկ քանի պատառներս չկրցի մարսել. ստամոքսիս խիթերն անհանգիստ ըրին զիս, բանս գործս երեսի վրայ ձգելով անկողին ինկայ, թշուառ վիճակի մէջ։ Խեղճ ամուսինս չուարած՝ ամէն օր նոր դեղ մը կը փորձէր, առանց յաջողելու ժամ մը ցաւերս հանդարտեցնել։ Բժշկի յանձնարարութեամբ Լէօնէ—դը Մալթ Ֆրանսէ Տէժարդէն անուն ՏԷԺԱՐՏԷՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ գործածել սկսայ, և քանի մը շիշ վերջ ստամոքսս սկսաւ հանգստանալ, ցաւերս պակսեցան, ախորժակս բացուեցաւ և սկսայ քիչ քիչ կերակուր ուտել։

ԷՔՍԹՐԷ ՏԸ ՄԱԼԹ ՖՐԱՆՍԷ ՏԷԺԱՐՏԷՆ անուն ՏԷԺԱՐՏԷՆ ԳԱՐԵՋՈՒՐԻՆ հրաշալի ազդեցութիւնը տեսնելով շարունակեցի և բոլորովին բժշկուեցայ։ Հիմայ դժուարամարս կերակուրներն անգամ կ'մարսեմ, ստամոքսի հիւանդութիւն չունիմ ու առաջուան պէս արհեստիս կ'պարապիմ։ Հաճեցէք հրատարակել սոյն նամակս, որպէս զի ազատուի ամէն անոնք որ կը տառապին ստամոքսի հիւանդութիւններէ։

Հալէպ Հաճի Մուսա խանի
մօտերը դերձակ Սէլիմ

ՏԷԺԱՐՏԷՆԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն եւ դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 13—2

ԼԱ ԲՈՒԷՎՈՒԱՅԱՆԴ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵԱՆՔԻ ՎՐԱՅ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ

Կ'ԳՈՐԾԷ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԻՍԿԱԿԱՆ ՀԱԿԱԿՇՌԻՆ ՆԵՐՔԵՒ

Ընդհանուր կեդրոնատեղի, Լիոն, Օթէլ—դը—Վիլ փողոց, Թիւ 42

ԼԱ ԲՈՒԷՎՈՒԱՅԱՆԴԻ նպատակն է 12 տարիէն կրկին դրամագլխի տէր ընել ամէն անոնք որք մասնաւոր գումար մը խնայած են, տղայոց օժիտ մը ապահովել, ցկեանս հասոյթ յատկացնել մեծամեծ յաւելուածներով ևն. ևն.

Բացարձակ երաշխաւորութիւն՝ Ընկերութեան անդամոց դրամագլուխները Պետական արժեթղթի վերածուած։

Արժեթղթերն իպահ դրուած են Պանք տը Ֆրանսի մէջ, ընդ ձայնի հսկողութեամբ Ընկերութեան անդամոց, ի ձեռն յատուկ յանձնաժողովոյ, նշանակեալ առեւտրական նախարարին եւ Պետական ելեւմտից վերատեսուչներուն կողմէ։

Անդամ կ'ըլլան ամսական 5 ֆրանքէ սկսեալ

Վճարմունք կ'կատարուին տասն տարի միայն։
Թուրքիոյ համար ընդհ. գործակալ Խ. ՖՐԱՆԿԻՒԼՈՑ
Ղալաթա, Չէչէեան Խան, Ա. յարկ.
Կ'փնտռուին գործակալներ գաւառներու

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴԵՑԻԿ ԴԱՐՄԱՆԸ

Ամէն մարդ գիտէ որ ջղային հիւանդութիւնները կը ծնին գլխաւորաբար մարմինի ու մտքի չարաչար աշխատութենէ, յոգնութենէ, հիւծումէ և ամէն կարգի զեղծումներէ։ Ջղային հիւանդութիւնները բուժելու համար մինչեւ ցարդ հնարուած դեղերն անբաւական եղած են իրենց սպասուած արդիւնքն արտայայտելու, անոր համար որ վերոյիշեալ դեղերը ջիղերուն բնական ոյժը չը կորսնցնելու նպատակով միայն պատրաստուած են։ Բարիզի առաջնակարգ բրօֆէսէօրներէն Պ. ԲՐԻՒՆԻԷ, վերջին տարիներս հնարած է դեղ մը ՆԷՕՐՕՋԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷ անուամբ, որ ոչ միայն տկարացած ջիղերը կը զօրացնէ, այլ բնական ոյժէն զատ նոր ոյժ կուտայ անոնց, որովհետեւ ինչ նիւթերէ որ կազմուած են ջիղերը, ճիշդ մի և նոյն նիւթերով բաղադրուած է այս ՆԷՕՐՕՋԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷն։ Երիտասարդական կորով ստանալու եւ ջիղերուն ինչ աստիճան զօրացած ըլլալը հասկնալու համար, կը բաւէ փորձ մը ընել այս դեղէն։

Կէս գլխու ցաւը, ջղային հազը, երեսի ջիղերուն ցաւերը, անքնութիւնը, ջղային տկարութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, սրտի բաբախումը, ոյժաթափութիւնն եւ ուրիշ այս կարգի հիւանդութիւնները հիմնապէս կը բժշկուին ՆԷՕՐՕՋԻՆ ԲՐԻՒՆԻԷով, որ կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։

52—52

ՕՐ. ԱԶՆԻՒ Ե. ԻՑՆԷՃԵԱՆ

ՀԻՒԱՆԴԱՊԱՀ ԵՒ ՄԱՍԵՕԶ

Զուիցերիոյ Պալ քաղաքին մէջ հասարակաց «Լէօնէքհի Սանիբէր»ի ընծայաւոր

Կ'ծանուցանէ իր ծառայութիւնը մատուցանել անոնց որ կ'կարօտին կարող հիւանդապահի կամ մասեօզի մը։

Բանկալթի, Զայըր փողոց, Թիւ 95, Մատամ Մարի Պըրպօրեանի տունը։

25—10 Ա. Ե. ԻՑՆԷՃԵԱՆ

ԻԼԱՆ ՋԸՐԱԱԹ ՊԱՆԳԱՍԸՆՏԱՆ

Զըրաաթ Պանգասը խազինէի մէրքէզիյէսի իլէ չիւպալաթ վէ սանտըգլարը իչիւն իշպու 1316 սէնէի մալիյէսինտէն 1318 սէնէի մալիյէսի խիթամընա գատար 3 սէնէ զարֆընտա լիւզում կէօրիւլէճէք օլան էվրագ վէ տէֆաթէրին պէյան գըլընտըղը Պանգա խազինէսինտէ վէքիլէք իւզրէ թապ վէ թէճլիտլէրի մէյդանը պիր իւճրէթի մագթուա իթա իտիլմէք շարթիյլէ միւնագասայա վազ իտիլմիշ օլուպ չէհրը հաքիքանըն Ցինճի բէնշէնպէ կիւնիւ սաաթ 9տա իհալէի էվվէլիյէսի վէ 10ընճը ճումա էրթէսի կիւնիւ սաաթ 9տա գաթ՝ի 100տէ 5 թէմինաթ ախչէսիյլէ գապուլ իտիլէճէքտիր իհալէի գաթիյէսի իճրա օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն շէրայիթինի անլամագ վէ եարտըրըլաճագ իւչէրին նումունէլէրինի կէօրմէք իւզրէ Պանգա խազինէի մէրքէզիյէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։ 3—2

30 մայիս 316

ԼՕԳՈՒՄ ՇԱՔԱՐԻ ՄԵԾ ԳԸՐԾԱՐԱՆ

ՍԱՐԳԻՍ ԱԼԱՄԵԱՆ

Կ. Պոլիս Էսկի Զաղբիէ փողոց Թիւ 57

Ֆընտըգլը, ֆըստըգլը, պատէմլի, սագըզլը լօգումներ, սուճուգներ եւ շաքարեղէններ արհեստին կատարեալ պահանջուով կ'պատրաստուին այս վաճառատան մէջ։ Գաւառներէ ապսպրանքներ ունեցողներ և փափաքողներ անձինք ամէն կերպով գոհ պիտի մնան այս լօգումի դիմելով. Գիներն յոյժ դիւրամատչելի։

Կ'վաճառէ նաև Գարապունարի պաղ ջուր, լիմոնատ, և զանազան ընտիր օշարակներ։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. $3\frac{1}{2}$. 3 ամս 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 Ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ԲԷՔՍԻՆԻ ԳԻՆԻ

ԷՐՆԷՍԴ Լ. ԱՐԲ Ի ՔԻԷԼ

Բէքսինի առաջնակարգ արտադրութեանց գործարանէն

Այս համեղ և ախորժելի գինին կը բուժէ քիչ ժամանակի մէջ մարսողական արգելքները, դժուարամարսութիւնը, ստամոքսի խանգարումն ու քացախումը, ինչպէս նաեւ ուտելու եւ խմելու չափազանցութեան հետեւանքները։

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Ճաշէն վերջը ջուրի պզտիկ գաւաթ մը առնել.

Քիմիագէտ Տոքթ. Քարլ Ժ. Շուլդէի Տեղեկագրէն

Այս տարրալուծումներ զորս իմ ձեռքով կատարեցի խնամով, ընտիր արդիւնքներ տուած են, և կ'ապացուցանեն թէ Քիէլի մէջ Էրնէսդ Լ. Արբի պատրաստած Բէքսինի գինիին գերակշիռ ազդեցութիւնն ու զօրութիւնը, մարսողութեան առաջին կարգի ըմպելի մը հանդիսացնելով զայն, որ ուրիշ նմանօրինակ պատրաստութիւններէ աւելի արագ և աւելի զօրաւոր կերպով կ'ազդէ։

Գործածուած Բէքսինն հարիւրին հարիւր զուտ և ընտիր է։

Ուշադրութիւն ըրէք կարմիր—խաչ մարքային։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՏՃԱՌԸ

Շատ մը հիւանդութեանց գլխաւոր պատճառն արեան տկարացումն է. երկաթն որ արեան ոյժ տուող միակ տարրն է, կամ բոլորովին սպառած է եւ կամ խիստ անբաւական չափով մնացած է արիւնին մէջ։ Տժգոյն տղաք, օրիորդներ ու դեռահաս տիկիններ, որք իրենց տարիքին պահանջած կայտառութիւնը չունին, չափազանց աշխատութեան ու ծայրայեղութիւններու պատճառաւ հիւծած անձինք, բոլորովին տկարացած եւ առողջութիւննին խանգարուած ծերեր և վերջապէս բոլոր այս կարգի տկարակազմներ, ենթակայ են արեան տըկարութեան։ Ուրեմն պէտք է զօրացնել արիւնը, սնուցանելով զայն երկաթով։ Բուժումի այս տեսակին համար — որուն շատ մարդիկ կրնան պէտքն զգալ, քանի որ ամէնէն առողջ կազմուածքն իսկ ենթակայ է տկարանալու — անհրաժեշտ է գործածել կաթիլներու մէջ ամփոփուած ՖԷՐ ԲՐԱՎԷՆ։ Հռչակաւոր բժիշկներ ՖԷՐ ԲՐԱՎԷՆ կ'յանձնարարեն վերը յիշուած պարագաներուն համար։ Առողջութիւնը, ոյժն ու մարմնի գեղեցկութիւնը վերստանալու համար կը բաւէ քիչ մը ժամանակ այս դեղէն 15—20 կաթիլ առնել ամէն ճաշի։ 6

ՏՈՔԹՕՐ Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ 15 տարիէ ի վեր իբր բժիշկ, վիրաբոյժ եւ ծննդաբոյժ յաջողակութեամբը գոհ ըրած էր հասարակութիւնը, վերջերս ուղեւորութիւն մ'ըրած է Եւրոպա, մօտէն ուսումնասիրելու վիրաբուժական գործողութեան վերջին կատարելագործեալ դրութեանց ամէն մանրամասնութիւնները [technique], եւ յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ ԷՏԻՆՊՈՒՐԿԻ, ԼՈՆՏՈՆԻ, ՓԱՐԻԶԻ եւ ՎԻԷՆՆԱՅԻ հիւանդանոցներուն մէջ, ժամանակիս էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն գործողութիւններուն մօտէն հետեւելով՝ ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու եւ որովայնի վրայ կատարուած ամէն գործողութիւններ (Laparotomie) եւ առանց պէտք եղած գործիներն ալ հոգալով դարձած է իր բնակավայրն՝ ԻԶՄԻՐ, Պատիւ ունի ծանուցանել թէ պատրաստ է դարմանել ամէն հիւանդները, կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ մարմնոյ որ եւ է մասին վրայ։ Կ'տեղաւորէ կոտրած եւ խախտած ոսկորներն նորագոյն մեթոտներով։ Մասնաւորապէս յանձն կ'առնէ դարմանել ԿԱՆԱՆՑ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները՝ էն կատարելագործեալ կերպով։

Ամէն Ուրբաթ ձրի կ'դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ, ՔԻԹԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւնները եւ վիրաբուժական գործողութիւններ կ'կատարէ։ 24

ՆԱՄԱԿԻ ՓՈՒԼ.— Անոնք որ փոքր գումարներու փոխարէն Նամակի փուլ կ'ղրկեն մեզ՝ պէտք է որ ապահովագրեն փուլ պարունակող նամակը։ Այս առթիւ նորէն կ'յիշեցնենք թէ փոքր գումարներու փոխարէն ՆԱՄԱԿԻ ՓՈՒԼ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 40նոց բուլը 20 ղչի հաշուով միայն։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. Պոլիս, Nº 23, Պօղը Ալի Ճատտէսի

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Համազգային անկելանոցը կառուցուած է Խասգիւղի և Բերայի միջև՝ 25 քառ. քիլոմէդր(*) տարածութեամբ պարսպապատ գետնի մը վրայ։ Շէնքերն ընդհատ ընդհատ՝ երեք կարգերու վրայ շինուած են։ Առաջին երկու կարգերուն վրայ կան չորսական կանոնաւոր և միօրինակ երկյարկ շէնքեր, որոցմէ Ա.ը պաշտօնատուն է, Բ. մը Օսմանցւոց, Գ. մը՝ Յունաց, Դ. մը՝ ամեն ազգէ տղայոց, Ե. մը՝ նոյնպէս կանանց, Զ. մը՝ հանդերձեղինաց, Է. մը՝ հիւանդաց և ներքին պաշտօնէից ննջարանի և Ը. մ'ալ Հայոց յատկացած է։ Այս վերջինոյն Ա. յարկն ամէն ազգէ տխտացեալ հիւանդաց սեփական է։ Վերոգրեալ երկու կարգերու միջև և վերին ծայրը մզկիթ մը, և հակառակ կողմը երկու փոքր յարակից մատուռներ կառուցուած են՝ Հայոց և Յունաց համար։ Այդ մատուռները՝ յիշեալ երկու ազգաց բնակարաններուն ճիշդ մէջտեղ կ'իյնան։ Իւրաքանչիւր շէնքի Ա. յարկին մէկ սրահը՝ նոյն շէնքի բնակչաց ճաշարանի կ'ծառայէ։ Երրորդ կարգին վրայ շինուած են՝ կանանց հիւանդանոց մը, դեղարան, երկու բաղնիք (մին՝ փակ), խոհանոց, մառան, լուացարան են։ Զոյգ մատուռները կը կառավարուին մէկ մէկ վարդապետով (200ական ղրշ. ամս.) և մէկ մէկ դպրով (100ական ղրշ. ամս.)։— Յունացը՝ դպրի օգնական մ'ալ ունի։ Հայ մատուռի միայն պաշտօնեայք են՝ Վըրթանէս վրդ. Փափուչճեան և տիրացու Թովմաս Ց...ուրթիւնեան։— Անոնք կ'բնակին Հայոց թաղը, ժամերգութիւն ըստ սովորականին։ Հայ—հռոմէականաց վարդապետ յատկացած է՝ հայր Մաթէոս Գարակէօզ, որ եօթնեկի մէջ երկիցս [Կիր. Եչ.] կ'այցելէ և կ'հովուէ իր վեցեակ ժողովուրդը իրեն իբրև մատուռ ցուցուած մասնաւոր սենեկի մը մէջ։ Յիշեալ վարդապետն ևս կ'ստանայ 200 ղրշ. ամսաթոշակ։—Հայ—հռոմէականք կ'բնակին Յունաց թաղը։ Այս ամէն պաշտօնեայք ամսականնին Անկելանոցի Դրամարկղէն կ'ստանան։ Անկելանոցը կ'կառավարուի Տնօրէնով մը։ Կան նաև օգնական—Տնօրէն, հաշուակալ, վերատեսուչ, երեք քարտուղարներ, հիւանդանոցի տեսուչ (Խասթէլէր աղասը), ծառայապետ (Սէր—խատէմ). երեք իւլամ հօճաներ, իմամ, մուէզզին էֆէնտիներ, խոհարարներ, լուացարարներ, բաղնեպան, ծառաներ, սպասուհիներ։ Նաև դեղագործներ, վիրաբոյժ և բժիշկներ, ոստիկանութեան պաշտօնեայ և զինուորներ։ Երկսեռ (յարմարաւոր) տղայք գործքի կ'հիւսեն՝ յոյն վարպետի մ'առաջնորդութեամբ։ Ոմանք մանչ տղայք ալ տաղձագործութեամբ կ'պարապին ուրիշի մը քով։—Քսան և հինգի չափ մանչ տղայք նշանակուած են՝ կայս. զանազան վարժարաններ զրկուելու համար։ Գրեթէ ամէն Բչ. և Եչ. Վարչական խորհուրդ մը կ'գումարուի Անկելանոցի մէջ՝ Ներքին Գործոց Նախարարութենէ ընտրուած, որ պաշտօն ունի սոյն հաստատութեան բարւոք մատակարարութեան հսկելու և իր դիտողութիւններն անոր հաղորդելու։ Օրն երկու անգամ ճաշ կ'տրուի, առաւօտուն՝ ապուր, իսկ երեկոյին՝ կանաչեղէն մը։— Մահմէտականք, քրիստոնեայ և հրեայ ազգաց տօնի օրերը բացառութիւն կ'կազմեն։ Նոյնպէս՝ քրիստոնէից համար՝ մեծ պահոց առաջին և վերջին եօթնեակներու մէջ պէտք կերակուրներն առանց իւղի կ'պատրաստուին՝ խորհրդակցութեամբ։ Ամիսը տասն անգամ Ռէժիի ձեռամբ յատկապէս պատրաստել տրուած (22ական կէս կռամնոց) ծխախոտ ծրարներ պաշտպարելոց բաշխել որոշուած է։ Ընդհանուր պաշտպարելոց թիւն 960ի կ'հասնի, այսինքն՝ Մահմէտական՝ 190 այր, 349 կին և աղջիկ։ Հայ 90 այր, 16 կին։ Յոյն՝ 136 այր, 35 կին։ Հրեայ՝ 17 այր և 1 կին։ Հայ կաթոլիկ մէջական՝ 6 այր միայն։ Մանչ տղայք ամէն ազգէ՝ 120։ Պաշտպարելոց մէջ կան զանազան կարգի արհեստաւորներ և գործաւորներ՝ կարող և անկարող գործելու, քաղաքացիներ եւ պանդուխտներ։ Իւրաքանչիւր մահճակալի վերեւ զետեղուած է շրջանակաւոր տախտակ մը, անունը, մականունը, հայրենիքը, արհեստը, ծննդեան եւ մտից թուականները պարունակող։ Պաշտպարեալք կրնային մէկ երկու ամիսն անգամ մը առանձին դուրս ելնելու արտօնութիւն ստանալ Տնօրէնութենէն, ինչ որ բոլորովին արգիլուած է այսօր։ Անցեալ ամսոյ սկիզբը մէկ մէկ քառորդ մէճիտ (5ական ղրշ.) պարգեւ տրուեցաւ առհասարակ ամէնուն։ Ամէն ազգի ննջեցեալ իրեն սեփական գերեզմանոցը կ'փոխադրուի։ Հայ ննջեցեալները նոյնպէս կ'փոխադրուին հետըզհետէ ի Շիշլի Հասարակաց—փոսն յանձնելու համար.... Պ. ԷՔԻԶԵԱՆ

[*] —Ցոցուածագիր ուսուցիչն անշուշտ 25,000 քառ. մեթր ըսել կ'ուզէ։ 25 քառ. քիլոմեթրը կ'նշանակէ քսան և հինգ միլիոն քառ. մեթր։ [Ս. ԽՄԲ.]

ԳԱՒԱՌԱՑԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՐԱԲԿԻՐ, 15 Մայիս

Գարնանային կենսայորդ ջերմութիւնն սկսած է ոգեւորել մեր լեռները, դաշտերը, հովիտները, ձորերը, ծործորները։ Մանկացեալ բնութիւնը՝ ձմեռնային ցուրտ եւ մեռելատիպ թմրութենէն վերակենդանացած՝ մայրական անհուն գորովով կ'պատրաստէ հաճոյալից անհուն եւ անծայրածիր սեղանը, ուր փոքրիկ միջատէն սկսեալ մինչեւ ազնուագոյն արարածը՝ մարդը՝ ձմեռնային տափակ ու միօրինակ կեանքէն ձանձրացած՝ կը գտնէ հոն վայելքը, խնջոյքն ու հաճոյք, հոն՝ մատղաշ բնութեան փափուկ եւ գիրգ ծոցին մէջ, ուր ոսկեգէս վարսերով ծլած ու ծաղկած են բիւրաւոր այլազան ծաղիկ—զոհարներ՝ ակնապարար կանաչին գիրկը, որու վրայէն սաւառնող փափկիկ զեփիւռն անդրադարձիկ վէտվէտումներով կրկին հաճոյալից կ'ընծայէ խնկաբոյր բուրաստանները, որոց քաղցրանուշ բուրումներէն գգլխած թռչուններն ուրախութեամբ կ'երգեն, կ'ծվան, ու կ'ծվլան անհուն ներդաշնակութեամբ, ոգեւորելով բուրումնաւէտ եթերն համակ։ Հոս սարեակը կ'երգէ, հոն՝ դեղձանիկը կ'գեղգեղէ իր սուր ու դրաւիչ ձայնին զողտրիկ ու ախորժալուր եղանակներ կցելով. քիչ մ'անդին ծիծառը, ծիտն ու արտոյտ իրենց ճըլուըլիւնով օդն ու աշխեր կ'թնդացնեն, մինչդեռ քիչ մը վարը, մեզի աւելի մօտիկ վարդի հոտաւէտ թուփին վրայ կենսաբոյր բաժակին թոյրոճն ու բոյրովը գինովցած՝ պուրակաց թագուհին՝ քնքուշ սոխակը՝ բիւրազան մելանոյշ գլխիչ եղանակներ կ'գեղգեղէ, դէպ յինքն մագնիսացնելով յափշտակուած նայուածքները, և կարծես մեծ դասը տալ կ'ուզէ մահացուներուն փառաւորելու ընդ միշտ և օրհնելու զնա՝ որ այս ամէնը կ'պարգեւէ հայրաբար, առատօրէն և անխտիր ամէնուն համար ալ։ Ամենուրեք դալարիք, շողեր ու ցողեր, թոյրեր ու բոյրեր, ամենուրեք շարժում կայ, լոյս կայ, յոյս կայ, կեանք կայ, ներդաշնակութիւնն ամէն կողմ, և հիանալի տեսարաններ, վեհաշուք բնական պատկերներ կ'մագեն մեր ուշն ու ուշքը, պահ մը մոռնալ տալով մեզի անտեսական հոգերն ու մտածումներ, որոնք լայն տեղ մը կ'բռնեն մեր կեանքին մէջ։ Ամիջներու թագուհիին այս տարուի այցելութիւնը այնքան ճոխ պարգեւներով օժտեց մեր երկիրը, որքան հազուադէպ եղած է տեսնել մօտաւորագոյն ուրիշ շրջաններու մէջ։ Այս օրերու մէջ տեղացող յորդառատ, մարգարտաշող կենսատու անձրեւները, այնքան աճեցուցին բուսական մատղաշ կեանքը, որ ամէնէն վստահելի երաշխաւորութիւնն ընծայեցին Դեկտեմբ. պարգեւներուն ապագայ առատութեան։ Բնութեան զաւկին՝ երկրագործին՝ տաժանակիր աշխատութեան և քրտնաթոր ջանքերուն փոխան ակնկալութեանց պսակն ու աղքատներու փափանքը կատարելով է ալ և ապահովելով։ Ամէնուն ալ աչքը գոհունակ ժպիտով մը կ'ցոլայ մարգարիտ արցունքներուն համար. որ երկնային գթոտ աչքերը թափեցին մեր ծարաւի բոյսերուն վրայ։ Փորձառու դասակարգը սակայն անվստահ աշխարհի յեղյեղուկ շրջանին՝ իր գոհունակութիւնը կ'կնքէ «բերնհամ»ի մաղթանքներով։

Մինչ երկինք առատօրէն կ'շնորհէ իր գթառատ շնորհները, աշխարհի մէջ ալ մարդասէր ձեռքեր պակաս չեն մնար բարերարելէ և նպաստելէ աղքատ և չքաւոր ժողովուրդին անոր ափին մէջ դնելով հացագին մը։ Շաքթուս Առաջնորդարանը 3500 ղրշ.է աւելի հաց բաժնեց աղքատներուն. կ'խորհի Առաջնորդարանը թէ ինչ ընէ այս կարօտ աղքատներուն կերելի եղածին չափ հաց բաշխելու համար, տրամադրելի գումարէն բաւական աւելի բաշխուած է, և տակաւին շատ աղքատներ զրկուած կ'մնան. անշուշտ երբ առաջինին պէս բարեսէր անձեր մարդասիրաբար նիւթապէս և բարոյապէս օժանդակեն, Առաջնորդարանն ալ աւելի եռանդեամբ ու փութկոտութեամբ պիտի ջանայ հաց ճարել մեր շատ մը աղքատներուն։ ***